

ضَرْبُ الْمَثَلِ هَاي

سُلَيْمَانَ پَادشَاه

١ مَثَلِ هَاي سُلَيْمَانَ، بَاچِه دَاوُود،

پَادشَاهِ بَنِي إِسْرَائِيلَ:

٢ بَلَدِه پِي بُرْدُونِ حِكْمَتِ وَ آدَبِ،

بَلَدِه فَاْمِيدُونِ تَوْرَايِ مَغْزَكِي - وَ پُرْمَعْنِي

٣ وَ بَلَدِه قَبُولِ كَدُونِ نَصِيحَتِ اَسْتِه

تَاكِه دَ عَدَالَتِ، دَ اِنصَافِ وَ دَ

دُرُسْتكَارِي پَايدَارِ شُنِي.

٤ اِي مَثَلِ هَا دَ مَرْدُمَايِ سَادِه دِل

هُوشِيَارِي مِيدِيه

وَ دَ جَوَانَا دَانَايِي وَ بِيْنَايِي.

٥ آدَمِ هُوشِيَارِ دَانَايِي خُو رِه كَلُو مُونِه

وَ آدَمِ فَاْمِيدِه پَنْد - وَ نَصِيحَتِ رِه مِيگِيْرِه.

۶ اُو کسا مَثَلِها و نقلِهای پند آمیز
و چیستانا و تورای سردرگمِ آدمای
دانا ره موفامه.

۷ ترس از خداوند شروعِ علمِ آسته؛
مگمِ آدمای بے عقلِ دَ بِلِهِ حکمت و
نصیحتِ ریشخندی مونه.

۸ او باچه مه! نصیحتِ آتِه خُو ره گوش کُو
و پندِ آبه خُو ره ایله نکُو،
۹ ازی که اونا مِثَلِ تاجِ آلی دَ بِلِهِ سر تُو،
و مِثَلِ گردوبندِ آلی دَ گردون تُو یه.
۱۰ باچه مه، اگه گناه کارا تُو ره وادار
دَ کارِ بدِ مونه^a

قد ازوا موافق نشو.

۱۱ اگه اونا بگیه: ”بیه قد مو بوری،

---

^a ۱۰:۱ وادار کدو یعنی «باغِ سُرخ و سوزِ نشو ددو.»

دَ گیتِه یگو کس بِشینی و خُونِ

ازو ره بِریزنی؛

بیه که بے دلیل راهِ یگو آدمِ بیگناه

ره بِگیری.

۱۲ مِثْلِ قَبْرِ آلِي اُونَا رِه زِنْدَه و مُكَمَل

قُورْت كُنِي،

رَقْمِ كَسَاي كِه دَ عَالَمِ مُرْدَا موره.

۱۳ اَمْزِي رَاهِ مَوْ هَر رَقْمِ چِيَزَاي قِيَمَتِي

دَ دِسْتِ مِيرِي

و خانِه هَاي خُو رِه از وُلْجِه^a پُر مُونِي.

۱۴ بِيَه كِه دِسْتِ خُو رِه يِگ كُنِي،

تَاكِه پِگ مَوْ دَ يِگ خَلَطَه شَرِيْگ بَشِي.

۱۵ بَاچِه مِه، دَ رَاهِ ازوَا نَرُو،

حَتِي پَايِ خُو رِه اَمْ دَ رَاهِ هَاي ازوَا نَه اِيل،

۱۶ چِرَاكِه پَايِ هَاي ازوَا سُونِ بَدِي مَوْدَوَه

و اُونَا بَلَدِه خُونِ رِيخْتُو اَبَلَكَدِه مُونِه.

---

^a ۱:۱۳ «وُلْجِه» یعنی غَنِيْمَت.

۱۷ چُون دَام ایشْتو دَ پِیشِ چِمِ مُرْغَکو
بے فایده یه.

۱۸ ای آدما دَ گیتِه ریختندونِ خُونِ
خودون خُو آسته

و اونا بلده جانِ خودون خُو دَ

کَمین میشینه.^a

۱۹ اینمی آسته سرنوشتِ تمامِ کسای که دَ

پُشتِ فایدهِ ناحقِ میگرده

و او ره دَ زورِ میگیره.

فایدهِ ناحقِ جانِ امزو آدمِ ره تباه مونه.

۲۰ حکمتِ دَ بُرو کوی مونه

و دَ چار راهی ها آواز خُو ره بلند مونه؛

۲۱ از سرِ کوچه های بیر-و-بار چِیغِ میزنه

و دَ پِیشِ درگه های شار پیغام خُو

ره اعلان مونه:

---

^a ۱:۱۸ تا که جانِ خودون خُو ره نابود کنه

۲۲ ”آی نادونا، تا چی وخت میخاهید

که نادو بْمَنید؟

تا به کی آدمای لوڏه شوق و علاقه

د ریشخندی کدو دَره؟

و نفرای بے عقل از دانایی بد مُویرَه؟

۲۳ سرزنش مَره قبول کده خود ره

إصلاح کُنید.

ما روح خُو ره د بِلِه شُمو میریزنم

و تورای خُو ره بلده شُمو مُوفامنم:

۲۴ چُون ما کوی کدم،

مگم شُمو نصیحت مَره رد کدید،

ما دستای خُو ره سُون شُمو دراز کدم،

مگم کس د قِصّه مه نشد.

۲۵ ازی که تمام نصیحتای مَره پس

گوش کدید

و سرزنش مَره قبول نکدید،

۲۶ پس ما ام د وخت مُصیبت شُمو

خنده مُونم؛

و غَيْتِيكِه بَلَا دَامونِگِيرِ شُمُو مُوشِه
 ۲۷ و مُصِيبِتِ رِقْمِ بَادِ اَلِّي شُمُو رِه
 چارِبِيرِ مُونِه
 و بَلَا مِثْلِ گِرْدبَادِ وَرِي شُمُو رِه
 گِرْدگِيرِه مُونِه
 و دِسْتِ تَنگِي و پَرِيشَانِي شُمُو رِه
 دَ چَنگِ خُو مِيگِيرِه، مَا شُمُو
 رِه رِيشخَنَدِ مُونِم.
 ۲۸ دَ اُو وَخْتِ اُونَا مَرِه كُويِ مُونِه،
 مِگَمِ مَا جَوَابِ نَمِيدَمِ،
 و اُونَا سَخْتِ پُشْتِ مِه مِيگَرْدِه،
 لِيكِنِ مَرِه پِيدَا نَمِيْتَنِه،
 ۲۹ چِرَاكِه اُونَا اَزِ دَانَايِي بَدِ بُرْدِ
 و تَرَسِ خُداوَنَدِ رِه اِنْتِخَابِ نَكْدِ
 ۳۰ و نَصِيحَتِ مَرِه اِمِ قَبُولِ نَكْدِ
 و سَرزَنَشِ مَرِه خَارِ حِسَابِ كَدِ.
 ۳۱ دَزِي رِقْمِ اُونَا ثَمَرِ رَاهِ هَايِ غَلَطِ
 خُو رِه مِينِگَرِه

و از نتیجه هَدَف-و-نقشه های

خُو سیر مُوشه.

۳۲ سرکشی نادونا، آدمای نادو ره مُوکشه

و آسودگی آدمای بے عقل اونا ره

از بَین مُوبره.

۳۳ مگم اُو کسای که دَز مه گوش میدیه

دَ اَمْنِیتِ زندگی مُونه،

و دُور از بَیمِ بَلا، آرام و آسوده آسته.

۱ باچه مه، اگه تورای مَره قُبُول کُنِی

و دِستُورای مَره محکم بَگیرِی،

۲ اگه دَ حِکمتِ گوشِ بَدِی

و دِل تُو سُونِ بَینایی بَشه،

۳ اگه دانایی ره طَلب کُنِی

و آواز خُو ره بَلدِه بَینایی بِلند کُنِی،

۴ و اگه حِکمتِ ره مِثَلِ نُقَره دُنْدَل^a کُنِی

---

^a ۲:۴ «دُنْدَل کدو» یعنی پالیدو.

و مِثْلِ یَگِ خَزَانِه تَاشِه شُدِه بِطَلَبی،
۵ اَوْ غَیْتِ مَعْنای «تَرَسِ خُداوند»
رِه مُوفامی،

و شِنَاحَتِ خُدا رِه حَاصِلِ مُوکنی،
۶ چِرَاکِه خُداوند حِکْمَتِ رِه عَطَا مُونِه،
و از دَانِ اَزُو عِلْمِ و دَانِشِ بُرِ مُوشِه.
۷ اَوْ پِیروزِ رِه بَلَدِه آدَمایِ صَادِقِ
نِگَاحِ مُونِه

و بَلَدِه کَسایِ کِه دَ رَاحِ رَاسْتِ رَبی
یِه، اَوْ یَگِ سِپَرِ اَسْتِه،
۸ تَاکِه رَاحِ اِنصَافِ-و-عَدالْتِ نِگَاحِ شُنِه.
اَوْ از رَوشِ مومِنینِ خُو حِمایتِ مُونِه.
۹ پَسِ دَمزِ رِقْمِ تُو مُوفامی کِه عَدالْتِ،
اِنصَافِ و صَداقْتِ چِی اَسْتِه
و هَر رَاحِ رَاسْتِ-و-خُوبِ رِه دَرکِ
کَدِه مِیْتنی.

۱۰ چُونِ حِکْمَتِ دَ دِلِ تُو دَاخِلِ مُوشِه
و دَانِشِ جَانِ تُو رِه پُورِ از خُوشیِ مُونِه.

- ۱۱ بینایی از تُو مُحَافِظَتِ مُونِه
و دانایی تُو ره حِفْظِ کده
- ۱۲ از راهِ بَدِ نِجَاتِ مِیدیه
و از آدمی که تورای خراب مُوگیه،
تُو ره دُورِ نِگاهِ مُوکنه،
- ۱۳ یعنی ازُو آدمای که راهِ راست
ره ایله کده
و دَ راهِ های تَرِیکی گُناهِ رَبِیِ اَسْتِه.
- ۱۴ اُو رِقْمِ اَدْمَا از کارای بَدِ لِذَّتِ مُوَبَرِه
و از تورای بَدِ خُوشِ شِیِ مِییه.
- ۱۵ راهِ های اَمْرُو کَسَا کَجِ اَسْتِه
و اَوْنَا طَرِیقِ های دُرُستِ ره ایله کده.
- ۱۶ حِکْمَتِ تُو ره از خَاتُونِ زِنَاکار
و از تورای نَرْم-و-چَرِبِ خَاتُونِ بِیگَنِه
نِجَاتِ مِیدیه.
- ۱۷ ای رِقْمِ خَاتُو شُوی خُو ره که دَ وختِ
جوانی گِرِفْتُد، ایله مُونِه

و قَوْلِ پاك ره كه دَ غَيْتِ توى كدو دَ
حُضُورِ خُدا دَدَد، پُرْمُشت مُونَه.

۱۸ خانِه ازو گِرْدآوِ مَرگِ آستَه،
چُونِ راهِ هاى امزُو خاتُو سُونِ دُنْياى
مُرْدَه ها مورَه.

۱۹ كَساى كه پيشِ ازو مورَه هيج كُدَم
شى پسِ نَمِيه
و اونا دَ راهِ حَياتِ نَميرَسَه.

۲۰ پسِ دَ راهِ آدماى نيكِ قَدَمِ بيل
و دَ راهِ آدماى دُرستكارِ ثابِتِ بُمَن.

۲۱ چُونِ آدماى راستكارِ پايهِ شى دَ
زمى محكمِ آستَه،

و مَرْدُمِ پاكِ-و-بِئِ عَيْبِ دَ جاى خُو
باقى مَومَنَه.

۲۲ مگمِ بَدكارا از رُوى زمى نابُوْدِ مَوشَه
و رِبشَه آدماى چالباز از زمى كَنده مَوشَه.

۳
 ۱ باچه مه، تعلیم مَره پُرمُشت نَکو
 و احکام مَره دَ دِل خُو نِگاه کُو،
 ۲ چراکه اونا عُمَر تُو ره دِراز مُونه
 و دَز تُو صُلح و سلامتی مُوبَخشه.
 ۳ رَحمت و راستی ره هرگِز از دِست نَدی،
 بَلکه اونا ره دَ گردون خُو اوزو کُو
 و دَ وَرَقِ دِل خُو نِوِشته کُو.
 ۴ اوخته مَوَرِدِ لُطف قرار مِیگِیری
 و نیکنام موشی
 ام دَ نَظَرِ خُدا و ام دَ نَظَرِ مَرْدُم.

۵ قد تمامِ دِل خُو دَ خُداوند تَوَکَل کُو
 و دَ عَقَلِ خود خُو تکیه نَکو.
 ۶ دَ تمامِ راه های خُو خُدا ره دَ نَظَرِ بَگیر
 و اُو راه های تُو ره اوار مُونه.
 ۷ خود ره حَکیم و دانا فِکر نَکو؛
 از خُداوند بَترس و از بَدی دُوری کُو.
 ۸ ای چِیزا بَلدِه جان تُو سلامتی مِیدیه

و دَ اسْتُغُونَاي تُو طَاقَت و

تازگی مُوبَخْشَه.

۹ قد دارایی خُو خُداوند ره اِحْتِرام کُو،

از اوّلین حاصِلات خُو بَلَدَه ازُو

تَقْدِیم کُو. ^a

۱۰ اُو غَیت دَی خانَه های تُو پُر از

نَعْمَت مُوشَه

و کُوزَه های ^b تُو از شرابِ تازَه انگُور

پُر شَدَه لَبْرِیز مُوشَه.

۱۱ باچَه مَه، اِصْلَاح-و-تَرْبِیَه خُداوند

رِه رَد نَکُو

و سِرزَنِشِ ازُو رِه خَار حِساب نَکُو،

---

^a ۳:۹ «اوّلین حاصِلات» دَزی معنی آسته که دَ مُطابِقِ

توراتِ مُوسَى، بنی اسرائیل یگ دَهْم حِصّه از حاصِلاتِ

زَمینِ خُو رِه دَ رَاهِ خُدا مِیْدَد. ^b ۳:۱۰ دَ زَمَانِ قَدِیم

مِرْدُم بَلَدَه ذَخیره کَدونِ آو و یا آوِ انگُور کُوزَه های کُتّه

اِسْتِفاده مُوکَد.

۱۲ چُون خُداوند هر کس ره که دوست

دَره، سرزَنش مُونه،

اُمُو رِقْم که یِگ آته باچِه دوست دَشتنی

خُو ره سرزَنش کده اِصلاح مُونه.

۱۳ نیک دَ بَخْتِ کسی که حِکمت

ره پَیدا کُنه

و نیک دَ بَخْتِ آدمی که دانایی-و-پِینایی

ره حاصِل کُنه،

۱۴ چُون فایده شی از فایده تِجارتِ

نُقره کده بَهرتر

و از مَنفَعَتِ طِلا کده خُوبتر آسته.

۱۵ اَرزِشِ حِکمت از دانه های قِیمتی

کده کَلو آسته

و هر چیزی که تُو دَزُو شوق دَشته بَشی

قد حِکمت برابر نَمُوشه.

۱۶ دِرازی عُمَر دَ دِستِ راست شی

و ثُرُوت و عِزّت دَ دِستِ چَپ شی آسته.

۱۷ راه های حِکمت، راه های خوشی یِه

و تمامِ مَسِيرِ های شی صَلَح-و-سَلَامَتِی
اَسْتَه.

۱۸ بَلَدِه کَسای که اُو رِه دَ دِسْت میره، اُو
یگ دِرختِ حَیَاتِ اَسْتَه،^a
و کَسای که خود رِه دَزُو بِچَسپَنه،
اونا خوشبخت موشه.

۱۹ خُداوند تَوَسُّطِ حِکْمَتِ خُو پَایسَنگِ
زَمی رِه ایشْت
و قد عقل و دانایی خُو آسْمونا
رِه تیار کد.

۲۰ اُو دَ وَسِیْلَه عِلْمِ خُو از چُقُورِی هَی
زَمی اُو رِه جاری کد
و از اُوْر ها بارش بارند.

---

^a ۱۸: ۳ «دِرختِ حَیَاتِ» یگ دِرختِ اَسْتَه که دَ باغِ عِدِن،
یعنی دَ بَهشت، و جُود دَره و هر کسی که دَ ای دِرخت
دِسْت بزنه صَاحِبِ زِنْدگی اَبَدی موشه.

۲۱ باچه مه، نه ایل که امی چیزا از

نظر تو دور شنه؛

حکمتِ کامل و دُوراندیشی ره

خوب حفظ کو.

۲۲ اونا بلده جان تو زندگی

و بلده گردون تو زینت آسته.^a

۲۳ پس تو د صلح-و-امنیت د راه خو موری

و پای پیچلک نمو خوری.

۲۴ وختیکه دراز میکشی ترس ندری

و غیتیکه خاو موکنی خاو تو

شیرین آسته.

۲۵ پس از بلای ناگهانی ترس نخور،

و نه ام از تباهی که اولغه تله د سر

بدکارا نازل موشه،

۲۶ چراکه خداوند تکیه گاه تو آسته

و پای تو ره از دام نگاه مونه.

---

^a ۳:۲۲ د فصل ۱، آیه ۹ رجوع کنید.

۲۷ دَ حَالِ كِه قُدْرَت دَرِی و خُوبِی

از دِسْت تُو مِیِیِه،

از كَسِی كِه حَقْدَار شِی اَسْتِه، دَرِیغ نَكُو.

۲۸ اَكِه هِمَسَایِه تُو پُشْتِ یَكُو چِیز مِیِیِه

و اَمُو چِیز رِه تُو دَرِی،

دَز شِی نَكُوی كِه ”بُرُو، صَبَاح بِیِه

كِه تُو رِه بَدُم.“

۲۹ دَ ضِدِ هِمَسَایِه خُو كِه دَ اِعْتِمَادِ كَامِلِ

دَ پَالُوی تُو زَنْدَكِی مُونِه،

قَصِدِ بَدِ نَكُو.

۳۰ قَد كَسِی كِه دَز تُو بَدِی نَكَدِه بِه

دَلِیلِ جَنْجَالِ نَكُو.

۳۱ قَد آدَمِ ظَالِمِ هِمِچِشْمِی نَكُو

و هِیچِ كُدَمِ از رَاهِ هَایِ شِی رِه

اِنْتِخَابِ نَكُو،

۳۲ چِرَاكِه خُدَاوَنْدِ از آدَمَایِ كَجَرَوِ بَدِ مُوْبَرِه،

مَكَمِ بَلَدِه آدَمَایِ صَادِقِ رَازِ خُو

رِه بَرَمَلَا مُونِه.

۳۳ لعنتِ خُداوند دَ سرِ خانِه بدکارا آسته
مگم بَرکت شی دَ بِلِه جای بُود-و-باشِ
آدمای نیک.

۳۴ خُداوند ریشخندگرا ره ریشخند مُونه،
مگم دَ آدمای بے کِبَر فیض مُوبخشه.

۳۵ آدمای حکیم-و-دانا صاحبِ

آبرُو-و-عِزَت مُوشه،

لیکن مردُمای ابله و بے عقل

رَسوا-و-شرمنده.

۱ او بچکیچای مه، دَ نصیحتِ

آته خُو گوش بدید

و فکر خُو ره بگیریِد تاکه دانا شنید،

۲ چراکه پندِ خُوب دَز شُمو میدُم.

پس تورای مره پُرُمشت نکنید.

۳ وختیکه باچه آته خُو بُودُم

و باچه عزیز و یگدانه آبه خُو،

۴ آته مه دَز مه پند دده مُوگفت:

”تورای مَرِه دَ تَی دِل خُو نِگاہ کُو؛
از اَمَریهای مِه اِطاعت کُو تا زِنده بُمَنی.
۵ حِکمت رِه حاصِل کُو و عَقْل-و-داناِیی
پیدا کُو،

تورای مَرِه پُرمُشت نَکُو و ازوا دُور نَشُو.
۶ حِکمت رِه ایلِه نَکُو و اُو تُو رِه
مُحافِظَت مُونِه.

اُو رِه دوست دَشته بَش و اُو از تُو
نِگاهداری مُونِه.

۷ شُروع حِکمت اینی اَسْتِه:
حِکمت رِه حاصِل کُو و دَ پالُوِی هر
چیزی که یاد گِرِفْتِی،

عَقْل-و-داناِیی رِه ام دَ دِست بَیرو.
۸ دَ حِکمت اَرزِش قایل شو و اُو تُو
رِه سربِلند مُونِه.

اگِه اُو رِه دَ بَغْل خُو بَگِیری، اُو
دَز تُو عِزَت مِیدیه.

۹ اَو لُنْگِی فِیض-و-اِفْتِخار رِه دَ سِر

تُو پِیچ مُونِه

و تاجِ شان-و-شَوکت رِه دَز تُو مِیدیه. ”

۱۰ باچِه مه، گب رِه گوش کُو: تورای

مَرِه قَبُول کُو،

تاکه عُمَر تُو دِرَاز شُنِه.

۱۱ ما طَرِیْقَه حِکْمَت رِه دَز تُو یاد دَدُم

و تُو رِه سُون راه های راستی هِدایت کَدُم.

۱۲ و خْتِیکَه راه بوری قَدَمای تُو پس نَمُومَنِه

و اگِه خیز کنی پای تُو نَمی لَخْشِه.

۱۳ نَصِیْحَت-و-اَدَب رِه مَحْکَم بَگِیر و

اونا رِه از دِست نَدی.

اونا رِه حِفظ کُو، چراکه اونا

زِنْدَگِی تُو اَسْتِه.

۱۴ دَ راهِ بَدْکارا داخِل نَشُو،

و دَ مَسِیرِ گُناه کارا پای خُو رِه نَه ایل.

۱۵ از راهِ ازوا دُوری کُو و سُون ازوا نَرُو.

خود خُو ره یگ طرفه کُو و راهِ خُو
ره از وا جدا کُو.

۱۶ چُون اونا تا بدی نَکَنه، خاو نَموره
و تا یگو کس ره پای پیچَلک دده پورته
نَکَنه، خاو دَ چیمای ازوا نَمییه.

۱۷ اونا نانِ پُرگناه ره مُخوره
و شرابِ ظلم ره وُچی مُونه.
۱۸ مگم راهِ آدمای صادقِ مِثلِ بُر
شُدونِ آفتو آلی آسته
که رفته رفته روشوتر مُوشه تا
غیتیکه تکمیل شُنه.

۱۹ لیکن راهِ بدکارا مِثلِ تریکی
شاو آلی آسته؛

اونا چپه مُوشه و نَمیدنه چیزخیل باعثِ
چپه شُدونِ ازوا شُده.

۲۰ باچه مه، دَ تورای مه فکر خُو ره بگِیر
و دَ گفته های مه گوشِ بدی:

۲۱ اونا ره از نظر خو دور نکو،
 بلکه د دل خو نگاه کو.
 ۲۲ چون کسای که تورای مَره قبول کنه،
 تورای مه بلده شی یگ سرچشمه
 زندگی جور موشه
 و بلده تمام جان شی تندرستی میدیه.
 ۲۳ از پگ چیزای دیگه کده دل خو ره
 خوبتر حفاظت کو،
 چراکه او سربند زندگی انسان آسته.
 ۲۴ توره دروغ ره از دان خو پورته کو
 و کج گویی ره از لب های خو دور کو.
 ۲۵ بیل که چیمای تو رُست پیش
 روی تو ره بِنگره
 و دید تو سیده سون پیش پای تو بشه.
 ۲۶ راه ره بلده پای خو آوار کو،
 تاکه تمام مسیر های تو استوار
 و سیده بشه.

۲۷ از راهِ راست گُمراه نشو و

ایسو-و-اوسو نرو،

و پای خورِه از بدی دُور نِگاه کُ.

۱ باچه مه، دَ حکمت مه تَوَجِه کُ

و دَ تورای پُر از دانایی-و-بینایی

مه گوش بدی،

۲ تا بَتنی دُورانَدیشی ره حِفْظ کنی

و لبای تُو دانایی ره ایله ندیه.

۳ چُون از لب های خاتُونِ فاحِشه

عَسَل مِیچَقَه

و تورای شی از روغو کده چرب تر آسته.

۴ لیکِن دَ آخِر اُو رِقَمِ چوبِ زِرگِ اَلّی تَلخ

و مِثَلِ شمشیرِ دُو دَمه وَری تیز آسته.

۵ پای های خاتُونِ بَدکار اُو ره طرفِ

مَرگ مَوْبَرَه

و قَدَمای شی سُونِ عَالَمِ مُرده

ها رَبی آسته.

٦ تا که او د باره راه زندگی فکر نکنه، د
راه های کج سرگردو یه،
و هیچ نموفامه.

٧ پس او بچکیچای مه، دز مه گوش بدید
و از تورای مه دور نشنید.
٨ خود ره ازو رقم خاتو دور کو
و حتی د درگه خانه شی ام نزدیک نشو.
٩ نشنه که زور جوانی خو ره د یگو
کس دیگه مصرف کنی
و باقی عمر تو د زیر دست یگ
نفر ظالم تیر شنه.

١٠ نشنه که دیگه نفر از مال تو سیر شنه
و فایده زحمت کشی تو د خانه
بیگنه بوره،

١١ و عاقبت د حال خو وای وای کنی
و د غیتیکه طاقت جسم و اندام تو
از بین رفته بشه،

۱۲ دَ اُو وخت بُگی: ”چرا نصیحت

ره قبول نکدم!

کشکه دِ دلِ خُو سرزنش ره

پوزخند نَمیزدم!

۱۳ ما از آیدِ معلمایِ خُو نشدم

و دَ تورایِ ازوا گوش نددم.

۱۴ نزدیک آسته که پیشِ تمامِ قوم و مردم

رسوا و ملامت شنم.

۱۵ پس، آو ره از آوخانه خود خُو وچی کو،

چون آو تازه دَ چاهِ خود تُو پیدا موشه.

۱۶ نه ایل که آو چشمه های تُو دَ

بورو سرریزه کنه

و آو های تُو دَ منطقه جوی بکشه.

۱۷ بیل که اونا فقط بلده خود تُو بشه

و مردای بیگنه دزی ثمر قد تُو

شریگ نشنه.

۱۸ چشمه تُو پُر برکت بشه

و از خاتون خُو که دَ دَورونِ جوانی قد
شی توی کدے، لذت بُبر.

۱۹ اُو رِقْمِ یِگِ آهُوی نُورِبنَدِ اَلّی اَسْتَه؛

بیل که سینه های شی هر وخت تُو
ره خوش نِگاه کُنه

و همیشه غَرَقِ دَ ناز-و-نِزاکت و
عِشَقِ اَزُو بَشی.

۲۰ اِی باچِه مه، پس چرا میخاهی دَ

خاتونِ بیگنه دِل بسته کُنی

و سینه خاتونِ غَیر ره دَ بَعْلِ خُو بِگِیری؟

۲۱ چُون راه های اِنسان دَ زِیرِ نَظَرِ

خُداوند اَسْتَه

و اُو هر کار-و-قَدَمِ اِنسان ره

سَنجِش مُو کُنه.

۲۲ کارای بَدِ اَدَمِ گُناه کار، اُو ره

دَ دام مِیندَزَه،

و رِیسپونِ گُناه شی اُو ره محکم

بسته مُونه.

۲۳ از وجود نَدَشْتونِ نَصِيحَتِ-و-هَدَايَتِ،

آدمِ گُناه‌کارِ مُومَرِه

و نادانی-و-جهالتِ غَدْرِ شِي اُو

رِه گُمرَاهِ مُونِه.

۱ او باچِه مِه، اگِه ضامِنِ همسايِه

خُو شُدِه

و اگِه از خاطرِ يَگو آدمِ بيگنِه قولِ دَدِه،

۲ و يا اگِه قدِ توراى خُو، خود رِه

دَ دامِ اَندختِه

و دَ توراى دانِ خُو بَنَد مَنَدِه،

۳ پس اى باچِه مِه، دَمزى طَريقِه خود

رِه ازى دامِ خلاصِ كُو،

چراكِه دَ دِستِ همسايِه خُو اُفتَدِه:

بُرُو دَ پيشِ ازُو و خود رِه خَمِ كُو

و عُذر-و-زارى كُو تاكِه اُو تُو رِه ازُو

ضمانتِ خلاصِ كُنِه.

۴ خاو رِه دَ چيمايِ خُو راهِ نَدِي

و کِرپَکای تُو خاو نَکنه.

۵ رقمِ آهُو وری

و رقمِ مُرغاکِ اَلّی

خود ره از دِسْتِ شِکارچی نِجاتِ بَدی.

۶ آی آدَمِ خاوشِلَه، بَرُو و مُورچه ره بِنِگر،

طَرِيقَه ازُو ره سَنجِش کُو و حِکمت

یاد بَگیر!

۷ اُو نَه کُدَم رهبرِ دَره

و نَه کُدَم ناظِر و حُکمران،

۸ لیکن اُو خوراکِ خُو ره دَ تايستو

ذَخیره مُونه

و اُو ره دَ فَصلِ دِرُو جَم کده میله.

۹ او خاوشِلَه! تا کی خاو مُوکنی

و چی وخت از خاو باله مُوشی؟

۱۰ تُو مُوگی: ”بیل که یگ لَحظه چیمای

خُو ره پیش بَگیرم،

یگ لَحْظَه دِستای خُو ره تَی سر خُو
ایشته اِستراحت کُنم. ”

۱۱ پس غریبی رَقْمِ دُز اَلّی
و ناداری رَقْمِ آدَمِ مُسَلَّحِ وَری دَ
سر تُو مییه.

۱۲ آدَمِ بے اَرزِشِ و بَدَنِیتِ
قَد دَانِ پُر از فِسادِ اِیسُو-و-اُوسُو میگرده؛
۱۳ قَد چیمای خُو چِشَمَکِ مِیزَنه
و قَد پایا و ناخونای خُو اِشاره مُونه
۱۴ و قَد دِلِ گُمراه-و-شَرِیرِ خُو
همیشه نَقشه های بَدِ مِیکشه
و نِزاعِ پَیدا مُوکَنه.

۱۵ امزی خاطر اولغَه تله یَگو بَلا دَ
سر شی مییه
و اُو یگ دَمِ تَباه موشه و عِلاجِ
پَیدا نَمِیتنه.

۱۶ شَش چیز آسته که خُداوند ازوا

نَفَرَت دَرِه،

بَلَكِه هفت چیز که دَ نظر ازو زِشت

مَعْلُوم مَوْشه:

۱۷ چیمای پُر کِبِر، زِبُونِ دروغگوی،

دِستای که خُونِ بے گُناه ره لَوُو مُونِه،

۱۸ دِلِی که نَقشه های بَد و تَباه

کُننده مِیکشه،

پایای که زُود طرفِ بَدی کدو مودوه،

۱۹ شَاهِدِ دروغگوی که دروغ مَوگیه

و آدمی که دَ مَنِه برارو بے اِتفاقی مِیندَزِه.

۲۰ باچِه مه، اَمِرِ آتِه خُو ره نِگاه کُو

و پِنْدِ آبه خُو ره پُرْمُشت نَکُو.

۲۱ اونا ره بَلدِه همیشه دَ دِلِ خُو نِگاه کُو

و دَ گَرْدُونِ خُو اوزو کُو.

۲۲ وختیکه راه موری، اونا تُو ره

هَدَايَتِ مُونِه،

غَیْتِیکَه خاو مُونی، اونا از تُو نِگاه
بانی مُونه،

و وختیکه بیدار مُوشی، اونا قد
تُو گب میزنه.

۲۳ چُون امرِ مِثلِ چِراغِ اَلّی
و پَندِ رِقْمِ نُورِ وَری اَسْتَه،
و سرزنشی که بِلدِه اِصلاحِ کدو یِه تُو
ره سُونِ راهِ حَیاتِ مُوبَرَه.

۲۴ ای چِیزا تُو ره از خاتُونِ بَدکاره
و از زِیونِ لَخْشَمِ ازو دُورِ نِگاهِ مُونه.

۲۵ دَ دِلِ خُو عاشقِ نُوربندی ازو نَشو
و نَه ایلِ که کِرپکای شی تُو ره
گِرِفْتارِ خُو کُنَه؛

۲۶ چُون خاتُونِ فاحِشه تُو ره مُحتاج
یگِ لُغمه نانِ مُونه

و زَنِ یِگو کسِ دِیگه جانِ عَزیزِ تُو
ره شِکارِ مُونه.

۲۷ آیا اُطور کس آسته که آتِش ره

دَ بَغْلِ خُو بِگِیره

و کالای شی نسوزه؟

۲۸ یا اُطور کس بَشه که دَ بِلَه

قوغ راه بِگرده

و پایای شی نسوزه؟

۲۹ پس مردی که دَ بَغْلِ خاتونِ همسایه

خُو دَر مییه

ام امو رقم آسته،

چون کسی که دَمزُو رقم خاتو دِست

بزنه بے جَزَا نَمومنه.

۳۰ اگه کسی از خاطرِ گُشنگی دِست

دَ دُزی بزنه

مردم او ره سرزنش نَموکنه.

۳۱ لیکن اگه گِرِفَتار شُنه، هفت برابر

تاوو میدیه،

حتی اگه تمام مالِ خانه خُو ره ام

از دِست بدیه.

۳۲ کسی کہ زنا کُنہ بے عقل آستہ،
 او خود خُو رہ تَباه مُونہ،
 ۳۳ او لَت-و-کوب شدہ بے آبروی موشہ
 و رسوایی ازو ہیچ وخت پاک نموشہ،
 ۳۴ چراکہ از غَیرتِ مرد، شِدَّتِ
 قار پیدا موشہ
 و او دَ روزِ اِنْتِقَامِ رَحْمِ نَمُوکُنہ.
 ۳۵ او دَ ہیچ رقم تاوو راضی نموشہ
 و هر قدر پِیسہ کَلو ام کہ بدی،
 قَبُولِ نَمُونہ.

۱ باچہ مہ، تورای مَرہ نِگاہ کُو
 و دَسْتُورای مَرہ محکم بِگِیر.
 ۲ از احکام مہ اِطَاعَتِ کُو تاکہ زنده بُمَنی؛
 تَعْلِیمِ مَرہ مِثْلِ دِیدَنکِ چِیم خُو
 حِفَاظَتِ کُو.

۳ اونا رہ دَ ناخُونای دِسْتِ خُو بستہ کُو
 و دَ وَرَقِ دِلِ خُو نوشتہ کُو.

۴ دَ حِکْمَتِ بُگِی: "تُو خوار مه آستی"

و دانایی ره همدَم خُو حساب کُو،

۵ تاکه اونا تُو ره از خاتُونِ بدکار و

از خاتُونِ بیگنه

که تورای نَرَم-و-چرب مُوگه، دُور

نگاه کُنه.

۶ ما از خانه خُو توخ کُدم

و از کِلکِین بورُو ره دِیدم،

۷ اوخته، دَ مَنه آدمای نادو، دَ

مینکلِ جوانا،

یگ جوانِ بے عقل ره دِیدم،

۸ که اُو دَ مَنه کُوچه راه رفته

از یگ گوشه سَرک تیر شده دَ خانه

امزُو خاتُو رسید.

۹ امو غیتِ شام دَ عینِ روز شِشتو

و تریکی شاو بُود

۱۰ که یگ خاتُو قد کالای فاحشگری

و نِیتِ بد سُون شی میمد.

- ۱۱ خاتونِ قَوشَره‌گر و سرکش
 که پای شی دَ خانه گیر نمونه،
- ۱۲ گاهی دَ کوچه‌ها و گاهی دَ بازار،
 و دَ هر گوشه مردکو ره گیته مونه،
- ۱۳ او امو باچه جوان ره گیر کده ماخ کد
 و از بے‌خیایی دَزُو کُفت:
- ۱۴ ”گوشتِ قربانی تیار آسته،
 چراکه ما امروز نذرِ قربانی خُو
 ره پوره کدیم.
- ۱۵ دَمزی دلیل دَ خوش آمدِ ازتُو
 دَ بورُو آمدیم،
 و اوگل کده آخرکار تُو ره پیدا کدُم.
- ۱۶ دَ بسترِ خاو خُو توشکای رنگارنگ
 از رختِ کتانِ مصری آوار کدیم.
- ۱۷ جاگه خُو ره قد عَطِرِ مَرُو،
 عود و سَلِیخه پاش دده خوشبوی کدیم.
- ۱۸ بیه که تا صُبحِ عِشَقِ بازی کده
 از مُحَبَّتِ یگدیگه خُو لِدَتِ بُبُری،

۱۹ چراکه شوی مه د خانه نییه
 و د یگ سفرِ دُور رفته.
 ۲۰ او یگ خلطه نُقره قد خو گِرِفته بُرده
 و تا آخرِ ماه پس نَمییه."
 ۲۱ د ای ترتیب او امو جوان ره قد تورای
 گرم-و-مُلایم خو بازی دَد
 و او ره قد گبای لَخْشُم خو مجبور کد.
 ۲۲ دَمزُو غیت او از پُشت شی ری شد
 رقمِ نرگاو آلی که د کُشتارگاه موره
 و رقمِ آهو وری که بے خبر د بِلِه
 دام قَدَم میزنه،
 ۲۳ تا غیتیکه تیر د دل شی بُخوره.
 او رقمِ مُرغاک آلی آسته که د
 وُرغَه موفته
 و نَموفامه که زندگی شی د خطر آسته.

۲۴ پس، ای بچکِیچای مه، دز

مه گوش بدید

و دَ توراى مه خُوب فِكر خُو ره بگيريد:

۲۵ نَه ايليد كه دِل شُمو دَ راهِ ازو

خاتو مايل شُنه؛

نَشُنه كه او شُمو ره سُون گُمراهى بُبَره،

۲۶ چراكه او كَلو مردكو ره خانه خراب كده

و غَدِر كسا ره دَ تباهى آندخته.

۲۷ خانه ازو رَقِمِ راهى آسته كه طرفِ

عالمِ مُرده ها مورِه

و عاقبتِ دَ خانه مَرگ ميرسَنه.

۱ آيا حِكمت كُوى نَموكنه

و دانايى آواز خُو ره بلند نَمونه؟

۲ دَ جايى بلند، دَ لبِ راه،

دَ مَنه چار راهى ها حِكمت ايسته يه؛

۳ دَ نزديكِ دروازه شار، دَ دانِ درگه شى

حِكمت ايسته شُده بلند چيغ ميَزَنه:

۴ ”او مردكو، شُمو ره كُوى مُونم!

ما بلده پگِ مردُم جار ميَزَنم.

۵ او آدمای نادو، هوشیاری پیدا کنید.

ای نفرای بے عقل، دانایی ره

حاصل کنید.

۶ گبای مَره گوش کنید، چراکه تورای

مه با آرزش-و-کم پيدا آسته

و از لب های مه چیزای خوب-و-نیک

بُر موشه.

۷ دان مه راستی ره بیان مَوکنه،

مگم لب های مه از بد گفتو بد موبره.

۸ تمام تورای دان مه صادق-و-راست آسته

و دَزُو هیچ چیزی کج و کیل وجود ندره.

۹ د آدمای دانا پگ امزی چیزا واضح آسته

و د کسای که علم-و-دانش پیدا

کده، سیده-و-ساده.

۱۰ پند-و-نصیحت مَره د عَوْضِ

نقره قبول کنید

و دانایی ره از طِلا کده کلو آرزش بدید،

۱۱ چُون حکمت از لعل کده قِیمَت تر آسته

و هیچ چیز ره قد ازو برابر کده نَمیتنید. ”
۱۲ ” ما حِکمت اَسْتُم و قد هُوشیاری
یگجای زندگی مُونُم.

ما دانایی و بینایی ره پیدا کدیم.
۱۳ ترس از خُداوند یعنی نَفَرَت
دَشتو از بدی.

ما از غُرور و کِبَر و از رفتار و کُفتار
غَلَط نَفَرَت دَرُم.

۱۴ ما صَاحِبِ مَشَوْرَه و کامیابی اَسْتُم،
ما دانایی اَسْتُم و قُوت دَ دِستِ ازمه یه.
۱۵ دَ زورِ ازمه پادشاه ها، پادشاهی مُوکنه
و حُکمرانا دَ عدَل-و-انصاف
قضاوت مُونه.

۱۶ دَ وَسِیلَه ازمه رهبرِ حُکومت مُونه
و آدمای شریف دَ عدَل-و-انصاف
قضاوت مُونه.

۱۷ ما کسای ره دوست دَرُم که اونا
مَره دوست دَشته بَشه،

و اُونای که دَ جُسْتُجویِ ازمه آسته،
مَره پَیدا مونه.

۱۸ دَوْلَت، عِزَت، مالِ دایمی

و کامیابی دَ اِختیارِ ازمه یه.

۱۹ فایده های مه از طِلا کده کم پَیدا

و حاصِلِ مه از نُقره خالص کده

بِهتر آسته.

۲۰ ما دَ راهِ راستی-و-عدالت

و دَ راه های اِنصافِ قَدَمِ میلم.

۲۱ و ثُرُوتِ ره دَ اُو کسای میدم که

مَره دوستِ دَره،

و خزانه ها و گَوَصْنَدُقِ های ازوا

ره پُرِ مُونم.

۲۲ خُداوند از اوّل، پیش از خِلَقَتِ دُنیا

مَره قد خود خُو دَشت.

۲۳ از اَزَل، از اِبْتِدا،

پیش از پَیدا شُدونِ دُنیا، ما مُقَرَّر شُدَم.

۲۴ پیش ازی که بحر و دریا ها دَ وجود بیه،
و پیش ازی که از چشمه ها آو جاری
شُنه، ما پیدا شُدُدم.

۲۵ پیش ازی که کوهها دَ جای خُو
قرار بگیریه

و پیش از جور شُدون تپه ها، ما
پیدا شده بُوُدم.

۲۶ وختیکه خُداوند هنوز زمی و دشت
ره آست نکدُد^a

و خاکِ زمی ره جور نکدُد،

۲۷ غیتیکه آسمونا ره جای-د-جای کد،
ما دَ اُونجی بُوُدم.

وختیکه خُداوند خطِ اُفق ره دَ

بله بحر کشید

۲۸ و اُورها ره دَ آسمونا شکل دد

و چشمه ها ره از چُقُوری زمی جاری کد؛

---

^a ۸:۲۶ یعنی هست نَکده بُود.

۲۹ وختیکه خُداوند اندازه دریا ها

ره تعیین کد

تاکه او ها از حدّ خو تجاوز نکنه،

و غَیْتیکه پای سنگِ زمی ره ایشت

۳۰ ما دَ پیش ازو مثلِ یگ اُستا بُوْدُم

و روزانه یگ مَنبع خوشی بلده شی بُوْدُم

و دَ حُضُور شی همیشه خوشحالی

مُوکدُم.

۳۱ خوشی ازمه دَ باره ازی دُنیا بُوْد

و ما از دیدونِ بنی آدم لِدَت بُرْدُم.

۳۲ و آلی ای بچکیچای مه، دَز مه

گوش بَدید:

نیک دَ بَخْتِ کسای که از راهِ از

مه پیروی کُنه.

۳۳ نَصِیْحَتِ مَرِه گوش کده هُوشیار بَشید

و او ره رَد نَکُنید.

۳۴ نیک دَ بَخْتِ امزُو نفرِ که دَز

مه گوشِ بدیه

و هر روز چیم شی دَ درگه مه بشه،
دَ لبِ چارچیوِ درگه مه انتظار مَره بکشه.

۳۵ چُون هر کسی که مَره پیدا کُنه،

زندگی ره پیدا مونه

و او رضایتِ خُداوند ره حاصل مونه.

۳۶ مگم کسی که مَره از دِست میدیه، او

دَ جان خُو نقصان میرسنه

و اُونای که از مه نَفرت دَره، اونا

مَرگ ره دوست دَره.”

۱ حِکمتِ قِصرِ خُو ره جور کده

و هفت ستون شی ره تراش کده.

۲ او مالایِ خُو ره حلال کده و نان تیار کده^a

و قد از وقتی شرابِ انگور ام تهیه کده.

---

^a ۹:۲ مثلِ که دَ یگ مهمانی نان تیار کُنی.

اُو دِسْتَرخون خُو ره اوار كده
 ۳ و كَنِيزاي خُو ره رَبي كده
 تاكه از بلند تَرين جاي هاي شار
 مردُم ره كُوي كُنه:
 ۴ ”كساي كه نادو آسته اينجى بيه.“
 حِكمت بَلدِه مردُم كم عقل مُوگه كه،
 ۵ ”بييد، از ناني كه تيار كديم، بُوخوريد
 و از شرابِ انگورِ كه گت كديم،^a
 وُچى كُنيد.
 ۶ نادانى ره ايله كُنيد و زنده بُمَنيد
 و مُسْتَقِيم دَ راهِ عقل-و-دانايى بوريد.
 ۷ هر كسى كه آدمِ رِيشخندگر ره ملامت
 كُنه، اُو خود ره رَسوا مُونه،

^a ۹:۵ دَ زمانِ قديمِ مردُم اكثرِ وختا شرابِ انگور ره قد
 اُو گت مُوكد، تا كه ام كَلو شُنه و ام نَشِه شى كم شُنه.

و هر کسی که یگِ آدمِ بدکار ره
سرزنش کُنه، او بلده خود شی
عیب حساب موشه.

^۸ آدمِ ریشخندگر ره سرزنش نکو، چون
او از تو بد موبره.

آدمِ دانا ره سرزنش بکو و او تو
ره دوست میدنه.

^۹ شخصِ دانا ره نصیحت کو و او
داناتر موشه؛

آدمِ صادق ره تعلیمِ بدی، او علم
شی زیاد موشه.

^{۱۰} شروعِ حکمت ترس از خداوند آسته،
شناختِ خدای پاک، دانایی
حساب موشه،

^{۱۱} ”چون دَ واسطه ازمه، یعنی حکمت،
طولِ عمر تو دراز موشه
و سال های زندگی تو کلوتر.“

۱۲ اگه حکیم و دانا آستی، فایده شی

ره بلده خود خو میگیری

و اگه حکمت ره ریشخند کنی، نقص

شی ره خود تو باید برداشت کنی.

۱۳ خاتون بے عقل، قوشره گر آسته،

او نادو آسته و هیچ چیز ره نموفامه.

۱۴ او د درگه خانه خو،

یا د یگ چوکی د یگو بلندی شار میشینه

۱۵ و آدمای ره که از اونجی تیر موشه،

امو کسای ره که د راه خودون خو

ربی آسته، گوی مونه:

۱۶ "کسی که نادو آسته اینجی بیه!"

و او د مردم کم عقل موگه:

۱۷ "او دزی کده شیرین آسته

و نان که تاشکی خورده موشه،

کلو مزه داره."

۱۸ مگم اونا پی نموبره که خانه

ازو جای مردا یه

و عاقبتِ هر کسی ره که دعوتِ کده،
د تاهترینِ عالمِ مُردا.

۱ مثل های سلیمان.

باچه حکیم-و-دانا آته خُو

ره خوش مُونه،

مگم باچه ابله-و-بے عقل باعثِ

غم-و-عُصّه آبه خُو مُوشه.

۲ مال-و-دولتی که از راهِ خراب د دست

آمدّه بشه فایده ندره،

مگم نیکی-و-صداقت میتنه که آدم ره

از دمِ مرگ نجات بدیه.

۳ خداوند آدم نیک-و-صادق ره

گُشنه نميله،

لیکن خاهشِ نفسِ بدکارا ره باطلِ مُونه.

۴ دستای آدمِ ثمبل باعثِ غریبی ازو مُوشه،

لیکن دستای آدمِ زحمت کش او ره
دولتمند مونه.

۵ کسی که د تایستو حاصلات خو ره جم
مونه باچه هوشیار آسته،

مگم کسی که د فصلِ درو خاو مونه
آدمِ بے ننگ آسته.

۶ د سرِ آدمِ صادقِ برکت آسته،
مگم دانِ بدکارا ستم ره پوٹ مونه.

۷ یاد کدونِ آدمِ نیکوکار بلده دیگر
یگ برکت آسته

مگم نامِ بدکارا مثلِ یگ چیزی گنده
شده از بین مورہ.

۸ آدمِ دانسته احکام ره قبول مونه
مگم جاهلِ کلوگوی تباہ موشه.

۹ او کسی که د راستی پای میله، د
امن-و-سکون زندگی مونه،

مگم آدمی که د راهِ کج مورہ د
آخرِ برملا موشه.

۱۰ کسی کہ چشمک میزنه سبب غم آسته،

مگم جاهل کلوگوی تباہ موشه.

۱۱ دان نفر نیک مثل چشمه حیات آسته،

مگم دان بدکارا ستم ره پوٹ مونه.

۱۲ کینه-و-نفرت باعث جنگ-و-جنجال

موشه،

مگم محبت هر قسم خطا ره پوش مونه.

۱۳ از لب آدم دانا حکمت پیدا موشه،

لیکن شخص بے عقل چیو بے عقلی خو

ره د پُشت خو مخوره.

۱۴ آدمای دانا، علم ره ذخیره مونه،

مگم دان آدم جاهل فوراً تباہی میره.

۱۵ دارایی دولت مندای بلده شی یگ

قلعه محکم آسته،

مگم ناداری بلده فقیرا باعث

تباہی موشه.

۱۶ مُزد آدم نیک-و-صادق باعث

زندگی شی موشه،

مگم عایدِ آدمِ بدکارِ باعثِ موشه
که او گناه کُنه.

۱۷ کسی که نصیحتِ ره قبول مونه او
دَ راهِ حیاتِ قَدَمِ میله،
مگم کسی که سرزنشِ ره رد موکنه،
او گمراه موشه.

۱۸ کسی که کینه-و-نفرتِ ره تاشه
مونه، دروغگوی آسته
و کسی که تهمتِ ناحقِ ره تیت
مونه ابله یه.

۱۹ کلوگویی خالی از گناه نییه،
لیکن هوشیار او کسی آسته که دان
خو ره میگیره.

۲۰ زبونِ آدمِ صادقِ نُقره آلی خالص آسته،
مگم دلِ آدمِ بد، کم آرزشه.

۲۱ توره دانِ آدمِ صادقِ بلده غدرِ مردُم
فایده میرسنه،

مگم آدمای جاهل از کم عقلی خو مومره.

۲۲ بَرَكْتِ خُداوندِ اِنسانِ رِه دَوْلَتَمَندِ مُونِه،

و رَنج-و-زَحمتِ دَزِشی نَمیرَسَنه.

۲۳ آدَمِ اَبَلِه ازِ عَمَلِ بَدِ لِذَتِ مُوبَرِه،

مِگَمِ آدَمِ دانا ازِ حِکمت-و-دانایی

لِذَتِ مُوبَرِه.

۲۴ آدَمایِ بَدکارِ دُچارِ بَلایِ مُوشِه که

ازِ شیِ مِیترَسِه،

مِگَمِ آدَمایِ نِیک-و-صَادِقِ دَ آرزوی

خُو مِیرَسِه.

۲۵ وَخْتِیکِه طوفانِ مِییه، آدَمِ بَدکارِ

سِرپُلُوک^a مورِه،

لِیکِن بُنیاَدِ آدَمِ نِیکِ تا اَبَدِ باقیِ مُومَنه.

۲۶ رَقْمیِ که تُرشیِ دَ سِرِ دَندونا و دُودِ

دَ سِرِ چِیما تائِیرِ بَدِ دَرِه،

اُمُو رَقْمِ آدَمِ تُمبَلِ ام، دَ سِرِ کَسایِ که

اُو رِه رِیِ کَدِه، تائِیرِ بَدِ دَرِه.

---

^a ۱۰:۲۵ سِرپُلُوک یعنی یکرته گُم مُوشِه.

۲۷ ترس از خُداوند عُمَرِ اِنسان ره
دِراز مُونه،

مگم عُمَرِ بَدکارا کوتاه مُوشه.

۲۸ اُمیدِ آدمای نیک بَلدِه ازوا خوشی میره،
مگم اِنتظارِ بَدکارا هیچ مُوشه.

۲۹ راهِ خُداوند بَلدِه آدمِ پاک-و-بے عیب
مِثلِ یگِ قلعه محکم آسته،
مگم او بَدکارا ره نابُود مُونه.

۳۰ آدمِ نیک-و-صادِقِ هرگز از جای
خُوب بے جای نَمُوشه،

لیکن بَدکارا دَ زمی جای-دَ-جای نَمُومنه.

۳۱ از دانِ آدمِ نیک حِکمت-و-دانایی
بُر مُوشه،

مگم زبونِ زشت از بیخ خُوب کَنده مُوشه.

۳۲ لب های آدمِ نیک میدنه که کُدم
چیز خُوب آسته،

مگم دانِ بَدکارا دَ گبای زشت عادت دَره.

۱ از ترازوی غَلَط، خُداوند

بَد مُوَبَرَه،

مگم او وَزَنِ برابر ره دوست دَرَه.

۲ دَ جَای که کِبَر وجود دَرَه شرمندگی

ام آسْتَه،

لیکِن حِکْمَت-و-دَانایی نَصیبِ آدَمِ

خاکسار مُوشَه.

۳ صِدَاقَتِ آدَمای نیک اُونَا ره

رهنمایی مُونَه،

مگم فَریبِ بَدکارا اُونَا ره تَبَاهِ مُونَه.

۴ مال-و-دَوْلَتِ دَ رُوزِ قیامت بَلَدَه

انسان فایده نَدَرَه،

مگم صِدَاقَت-و-عَدَالَتِ اُو ره از

مَرگ نِجَاتِ مِیدیه.

۵ صِدَاقَتِ آدَمِ نیک-و-بِعیبِ، رَاهِ

شی ره سِیدَه مُونَه،

مگم آدَمِ بَدکار از خَاطِرِ بَدکاری

خُو چَپَه مُوشَه.

۶ صداقتِ آدمای نیک اونا ره نجات میدیه،
لیکن آدمای فریبکار دَ دامِ هوس های
خو گرفتار موشه.

۷ آدمِ بدکار وختیکه مومره، اُمید
شی از بین موره،
و تَوَقُّعِ قُدْرَتِ مَندَا باطلِ موشه.
۸ آدم نیک از سختی-و-مُشکِلات
خلاص موشه،

مگم آدمِ بدکار گرفتارِ ازوا موشه.
۹ آدمِ خُدا نَاشِناسِ قَد توره بد خُو
همسایه خُو ره تَباه مونه،
مگم آدمای صادق از دانایی خُو
نجات پیدا مونه.

۱۰ از کامیابی آدمای عادل، تمام
شار خوشی مونه،
و از مُردونِ آدمای شَریر، مردُم از
خوشحالی چیغ میزنه.

۱۱ از بَرکتِ مردُمِ راستکار، شار تَرقی
کده باله مورِه،

مگم از تورِه بدکارا شار بیرو مُوشه.

۱۲ آدمِ بے عقلِ همسایه خُو ره حَقیر
حِسَابِ مُونه،

مگم آدمِ دانا زبون خُو ره میگیره.

۱۳ آدمِ چُغَلِ رازِ دیگرُو ره افشا کده مورِه،

مگم آدمِ بااعتبارِ رازِ ره دِ دِل
خُو نِگاهِ مُونه.

۱۴ دَ جای که رهبری-و-مشورِه موجود

نَبشه، مردُمِ سُقُوطِ مُونه،

مگم مشورِه دِهندا که کلو بَشه،

پیروزی-و-سلامتی پیدا مُوشه.

۱۵ کسی که بلده آدمِ ناشناسِ ضامن

شُنه، حتماً نُقصانِ مینگره

و کسی که ضمانتِ کسی ره نَکنه،

اُو محفُوظِ مومنه.

۱۶ خاتونِ مہربو صاحبِ عزتِ و-احترام
مُوشہ،

مگم آدمای زورثو دارایی رہ حاصلِ مُونہ.

۱۷ آدمِ مہربو دَ خود خُو فایده میرسنہ،

مگم آدمِ ظالمِ دَ جان خُو ضرر.

۱۸ آدمِ شریرِ مُزدِ فریبندہ-و-باطلِ رہ

حاصلِ مُونہ،

لیکنِ آدمی کہ نیکی رہ تیتِ مُونہ، او

اجرِ خوبیِ خُو رہ مینگرہ.

۱۹ رقمی کہ نیکی-و-صداقتِ انسان رہ

طرفِ زندگیِ موبرہ،

امو رقمِ هر کسی کہ از بدی پیروی کُنہ

او سونِ طرفِ مرگِ ریی آستہ.

۲۰ خداوند از آدمای کجرو-و-بد

نیتِ نفرتِ درہ،

مگم از آدمای نیکوکار خوش-و-راضی

آستہ.

۲۱ باورِ کُو کہ آدمِ بدکارِ جزا مینگرہ،

لیکن اولادہ آدمای راستکار از جزا
نجات پیدا مونه.

۲۲ حلقہ طَلایی دِ بِنی خوک
و نوریندی دِ خاتونِ بے سلیقه،
بے معنی یه.

۲۳ آرزوی آدمای نیک اونا ره دِ
خوشبختی میرسنه،
مگم غَضَبِ خُدا اُمیدِ بدکارا ره
نابود مونه.

۲۴ کسی آسته که سخاوتمندانه میدیه
و او کلوتر حاصل موكنه،
و کسِ دیگه آسته که پگ شی ره
بلده خود خو نگاه مونه، و له
باز ام محتاج موشه.

۲۵ آدمِ سخی دولت مند موشه،
و کسی که دیگر ره سیر آو کنه، خود
شی ام سیر آو موشه.

۲۶ کسی که غلّه ره بلده سُود نِگاه مُونه،
مردُم او ره نالت مُونه،
مگم بَرکت دَ بِلِه کسی آسته که
غلّه ره سَودا مُونه.

۲۷ کسی که دَ جُسْتُجوی نیکی بَشه، او
رضایتِ خُدا و بَنده ره حاصلِ مُونه،
لیکن آدمی که دَ پُشتِ بلا میگرده،
بلا دَ سر شی مییه.

۲۸ کسی که دَ دارایی خُو تکیه مُونه،
او ناکام موشه،
مگم مردُمِ راستکارِ مِثلِ بَلگِ دِرخت
آلی سوز مُونه.

۲۹ آدمی که خانواده خُو ره دَ رَنج-و-زَحمت
مِیندزه، حاصلِ از او شخص
باد آسته،

و آدمِ جاهلِ نوکرِ آدمِ دانا موشه.
۳۰ ثمرِ آدمِ نیکِ مِثلِ دِرختِ حیاتِ آسته،

و کسی که جانِ دیگر و ره دَ راهِ راست
کش مونه، او دانا یه.

۳۱ اگه آدمِ صادقِ اجرِ خو ره دای
دُنیا مینگره،

پس آدمِ بدکار و گناهکار چِقیس
کلوتر جزا مینگره!

۱ کسی که پند-و-نصیحت ره
دوست دشته بشه دانایی ره

۱۲

ام دوست دره،

و کسی که از اصلاح شد و نفرت دشته
بشه، او بے عقل آسته.

۲ آدمِ نیک رضای خداوند ره حاصل مونه،
مگم کسی که نقشه بد میکشه، خداوند
او ره محکوم مونه.

۳ انسان از بدی-و-شرارت استوار نموشه،
مگم ریشه آدمِ صادق هرگز کنده نموشه.
۴ خاتونِ خوب تاجِ سرِ شوی خو آسته،

مگم خاتونِ بے حیا، رقمِ شارِیدگی د
استغونای شوی خُو آسته.
۵ فِکرای آدمای نیک راست-و-دُرُست
آسته،

مگم مشوره های مردُمِ شریرِ پُر از
فَرِیب-و-نیرنگ.

۶ تورای آدمای بدکار باعثِ خُون
ریزی موشه،

مگم نقلِ راستکارا باعثِ نجات.

۷ بدکارا سرنگون شده از بین موره،
لیکن خانِه آدمای نیک پایدار مومنه.

۸ اِنسان دَ اندازه هوشیاری خُو
صِفَت موشه،

مگم کسی که فکر شی کج آسته،
شرمنده موشه.

۹ بهتر آسته که یگ نفر حَقیر-و-فقیر معلوم
شُنه، ولے نوکر دشته بشه

نَسَبَتِ دَزَى كِه خُود رِه كُتِه نِشُو بَدِيه و
نَانِ خُورِدُون خُو رِه ام نَدَشْتِه بَشِه.
۱۰ آدَمِ عَادِلِ دَ فِكْرِ جَانِ حَيَوَانِ خُو آسْتِه،
مِگَمِ آدَمَايِ شَرِيْرِ حَتِي رَحْمِ كَدُونِ
شِي ام ظُلْمِ آسْتِه.

۱۱ كَسِي كِه دَ زَمِيْنِ خُو كِشْتِ-و-كَارِ
مُوكُنِه، او از نان سیر موشه،
مِگَمِ كَسِي كِه دَ پُشْتِ چِيْزَايِ بِيْ فَايِدِه
مِيْگَرْدِه، آدَمِ بِيْ عَقْلِ آسْتِه.

۱۲ شَخْصِ بَدْكَارِ چِيْمِ شِي دَ وُلْجِه
مَرْدُمِ شَرِيْرِ مَنْدِه،

لِيْكَنِ رِيْشِه آدَمَايِ صَادِقِ پُرِ ثَمْرِ آسْتِه.

۱۳ آدَمِ خَرَابِ دَ دَامِ بَدْكَوِيِي خُو
گِرِفْتَارِ مُوشِه،

مِگَمِ آدَمِ صَادِقِ از مُصِيْبِيْتِ نِجَاتِ
پِيْدا مُونِه.

۱۴ اِنْسَانِ از نَتِيْجِه تُوْرِه خُو خُوْبِي مِيْنِگَرِه

و دِستای زَحمتِ کَشِ اِنسانِ دَز
شی فایده مِیرسَنه.

۱۵ راهِ اَدَمِ جاہِلِ دَ نَظَرِ خُودِ شِی
دُرُستِ اَسْتَه،

مِگَمِ اَدَمِ دانا دَ نَصِیْحَتِ دِیگَرِو
گوشِ مِیدِیَه.

۱۶ قارِ اَدَمِ جاہِلِ یِگِ دَمِ مَعْلُومِ مُوشَه،
مِگَمِ اَدَمِ هُوشِیَارِ تَوَهینِ-و-تَحْقِیرِ
رَه نادیده مِیگِیرَه.

۱۷ شَاهِدِ راسْتِگُویِ صِداقتِ رَه ظاهِرِ مُونَه،
مِگَمِ شَاهِدِ دِروغِگُویِ فَرِیبِ رَه.
۱۸ توراِیِ بَعْضِیِ کِسا مِثْلِ ضَرِبَه
شَمشِیرِ اَسْتَه،

مِگَمِ زِبونِ اَدَمایِ دانا شِفا بَخِشِ.
۱۹ توره لبِ هایِ راسْتِگُویِ تا اَبَدِ
پایدارِ مُمونَه،

مِگَمِ زِبونِ دِروغِگُویِ فِقطِ یِگِ
لَحْظَه عُمَرِ دَرَه.

۲۰ فِکْرِ آدْمَی مَنَافِقِ پُرُ از چَال-و-نَیْرَنگ
اَسْتَه،

مِگَم کَسَای کِه بَلَدِه صُلح-و-آرَامِش
مَشَوْرَه مِیْدِیَه، خُوشِی مِیْنِگْرَه.

۲۱ دَ آدْمَی صَادِقِ هِیچِ بَدِی نَمِیْرَسَه،
لِیْکِنِ بَدْکَارَا پُرُ از جَنجَال-و-مُشْکِلَات
اَسْتَه.

۲۲ خُداوَنَد از آدْمَی دَرُوغْگُویِ بَدِ مُوْبْرَه،
مِگَم از شَخْصِ نِیْکُوکَارِ رَاضِیِ اَسْتَه.

۲۳ آدَمِ هُوْشِیَارِ دَانِشِ خُوْرَه آشْکَارِ نَمُوْنَه،
مِگَم دِلِ آدْمَی اَبْلَه جِهَالْتِ از وَا رَه
مَعْلُومْدَارِ مُوْنَه.

۲۴ دِسْتِ زَحْمَتْکَشِ، اِنْسَانِ رَه حَاکِمِ
جُورِ مُوْنَه،

مِگَم ثَمْبَلِیِ اُو رَه دَ نُوکْرِیِ مِیْنَدَزَه.

۲۵ غَم-و-غُصَّه، دِلِ اِنْسَانِ رَه مِیْدَه مُوْنَه،

مِگَم تُوْرَه خُوب-و-نَرَمِ اُو رَه

خُوشْحَالِ مُوْنَه.

۲۶ آدم نیک د دوست خو هدايت میدیه،
مگم بدکارا مردم ره طرف گمراهی موبره.

۲۷ آدم سُست حتی شکار کدگی خو
ره کباب نموکنه،

مگم کوشش-و-تلاش بلده انسان
گنج قیمت‌بای آسته.

۲۸ راه نیکی-و-صداقت، راه زندگی آسته
که د مسیر ازو مرگ وجود ندره.
۱ باچه هوشیار نصیحت آته
خو ره میشنوه،

مگم آدم لوڏه سرزنش ره قبول نمونه.

۲ از ثمر دان خو انسان فایده میگیره،

مگم آرزوی خیانتکارا ظلم کدو آسته.

۳ شخصی که زبون خو ره نگاه کنه

جان خو ره حفظ مونه،

مگم کسی که لب های خو ره ناسنجیده

واز کنه تباه موشه.

۴ آدمِ خاوشله آرزو مونه، ولے چیزی

حاصل نمونه،

مگم آدمِ زحمتکش خوب سیر موشه.

۵ شخصِ نیک از دروغ گفتو بد موبره،

مگم آدمِ بدکار شرمنده و رسوا موشه.

۶ صداقت، کسای ره که د راه راست

سم آسته، حفاظت مونه،

مگم گناه، آدمِ گناه کار ره از بین موبره.

۷ یگو کس خود ره دولت مند نشو میدیه،

مگم د حقیقت هیچ چیز ندره،

ولے یگو کس دیگه خود ره غریب نشو

میدیه، مگم مال-و-دولت کلو دره.

۸ ثروتِ انسان میتنه جان شی ره از

خطر نجات بدیه،

مگم آدمِ غریب از کس اخطار-و-تهدید

نمیشنوه.

۹ چراغِ آدمای نیک روشو یه،

مگم چراغِ بدکارا گل موشه.

۱۰ مغروری فقط نزاع-و-جنجال ره

پیدا مونه،

لیکن شخصی که نصیحت ره قبول

مونه دانا یه.

۱۱ مال-و-دولتی که از راه غلط پیدا

شنه زود از دست موره،

مگم نفری که د زحمت-و-کوشش جم

کنه، دارایی شی کلو شده موره.

۱۲ امید دیر رس دل انسان ره میده مونه،

مگم پوره شدون یگ آرزو، بلده انسان

مثل درخت حیات تازگی موبخشه.

۱۳ کسی که پند-و-نصیحت ره حقیر حساب

مونه، خود ره د مشکلات میندزه،

مگم کسی که د حکم خدا احترام

دره، اجر خو ره میگیره.

۱۴ تعلیم آدم دانا چشمه حیات آسته

و انسان ره از دام های مرگ

نجات میدیه.

۱۵ عقل-و-هُوشِ خُوبِ بَلَدِهٖ اِنْسَانِ

اِحْتِرَامِ دَ وَجُودِ مِيرِهٖ

مِگَمِ رَاهِ خِيَانَتِ كَارَا بَاعِثِ تِبَاهِي

خودونِ شِي مُوشِهٖ.

۱۶ آدَمِ هُوشِيَارِ دَ هَرِ كَارِ سَنَجِشِ

كَدِهٖ عَمَلِ مُونِهٖ،

لِيكِنِ آدَمِ بِي عَقْلِ جِهَالَتِ خُورِهٖ

ظَاهِرِ مُونِهٖ.

۱۷ قَاصِدِ بَدِ دَ بَلَا كِرِفْتَارِ مُوشِهٖ،

مِگَمِ قَاصِدِ خُوبِ بَاعِثِ شِفَا مُوشِهٖ.

۱۸ فَقْرِ وَ شَرْمِنْدَگِي دَ بَلِهٖ كَسِي مِيِيِهٖ

كِهٖ نَصِيحَتِ رِهٖ رَدِ مُونِهٖ،

مِگَمِ كَسِي كِهٖ سِرزَنِشِ رِهٖ قَبُولِ مُونِهٖ

قَابِلِ اِحْتِرَامِ اَسْتِهٖ.

۱۹ اَرزَوِي پُورِهٖ شُدِهٖ دَ جَانِ اِنْسَانِ

شِيرِينِي مِيدِيِهٖ،

لِيكِنِ دِسْتِ كَشِيدُو اَزِ كَارِ بَدِ دَ نَظَرِ

شَخْصِ اَبَلِهٖ زَشْتِ مَعْلُومِ مُوشِهٖ.

۲۰ کسی که قد مردُمای دانا بِشینه

دانا مُوشه،

مگم اَنڈیوالی قد آدمای بے عقل

ضَرَر دَره.

۲۱ بلا دامونگیرِ گُناہکارا مُوشه،

مگم کامیابی نصیبِ آدمای

نیک-و-صادق.

۲۲ آدم صالح حتیٰ دَ نوسه های خُو

میراث میله،

مگم مال-و-دَوْلَتِ گُناہکارا بلده آدمای

نیک ذَخیره مُوشه.

۲۳ زمینِ آدمِ فقیرِ کلو حاصلِ میدیه،

مگم از بے انصافی حاصلِ ازُو

چور مُوشه.

۲۴ کسی که چوبِ اصلاحِ ره از باچه

خُو درِبعِ مونه

اُو از باچه خُو نَفَرَتِ دَره،

مگم کسی که اولادِ خُو ره دوستِ دَره،

أَوْ دَ فِكْرٍ إِصْلَاحِ كَدُونِ شَيْ أَسْتَه.
۲۵ آدم نیک از خوراکی که دره مُوخوره
و سیر موشه،

لیکن گوره آدم بدکار گُشنه مومنه.

۱ خاتون هوشیار خانه خو
ره آباد مونه،

مگم خاتون جاهل او ره قد دستای
خود خو خراب مونه.

۲ کسی که د راستی قدم باله مونه، او
از خداوند ترس مُوخوره،

لیکن کسی که د راه کج موره، او د
خداوند بی احترامی مونه.

۳ توره که از دان آدم جاهل بر موشه، بلده
پُشت از ویگ چوب جور موشه،

مگم تورای آدم دانا او ره حفاظت مونه.

۴ اگه گاو د گاوخانه نبشه، آخور

صاف مومنه،

مگم از زورِ گاو آسته که حاصل
کلو مُوشه.

۵ شاهدِ راستگوی دروغِ نَموگه،
مگم شاهدِ دروغگوی تورِه دروغِ مُوگه.
۶ آدمِ لَوڈِه دَ جُسْتُجویِ حِکمتِ آسته،
مگم پَیدا نَمیتنه،
دَ حالیکه بلده آدمِ دانا پَیدا کدون
حِکمتِ آسویه.

۷ از آدمِ بے عقلِ دُوری کُو،
چُون از لب های ازوِ علم-و-دانش
پَیدا نَموشه.

۸ حِکمتِ آدمِ هُوشیارِ اینی آسته که راهِ
خُورِه دَرکِ مُوکنه،
مگم جهالتِ مردُمِ بے عقلِ اونا ره
بازی دده گمراهِ مُونه.

۹ آدمایِ جاهلِ دَ بله قُربانیِ جُرم
ریشخندیِ مُونه،

مگم مردُمِ راستکارِ رضامندی خُدا
ره حاصلِ مُونه.

۱۰ تلخیِ انسان تنها دِ دِلِ خود
شی روشِ آسته

و خوشیِ انسان ام تنها دِ خود
شی معلومه.

۱۱ خانه بدکارا چپه موشه،

لیکن خیمه آدمای راستکار آباد مومنه.

۱۲ یگو راه آسته که دِ نظرِ انسان
راست معلوم موشه،

مگم عاقبتِ ازو راه، مرگ آسته.

۱۳ حتی دِ غیتِ خنیدو امکانِ دره که

دِلِ انسان غمگین بشه،

مگم وختیکه خنده خلاص موشه، غم

دِ جای خُو باقی مومنه.

۱۴ آدمی که گمراه موشه نتیجه گمراهی

خُو ره مینگره،

ولے آدمِ خوبِ اجرِ خوبی خُو ره مینگره.

۱۵ آدمِ ساده‌دل هر توره ره باورِ مَوکَنه،
لیکنِ آدمِ هوشیارِ قَدَمِ های خُوره
سَنجیده باله مونه.

۱۶ آدمِ دانا احتیاطِ مونه و از بدی
دُوری مونه،

مگمِ آدمِ بے عقل از رُوی غرُورِ خُوره
بے پرواییِ مَوکَنه.

۱۷ آدمِ تَندخویِ کارایِ جاهِلانه مونه،
و از آدمِ دَسِیسه‌گرِ مردُمِ نَفَرَتِ دَره.

۱۸ جهالتِ نَصیبِ مردُمِ نادو آسته،
لیکنِ عِلْمِ -و- مَعْرِفَتِ مِثْلِ تاجِ دَ سِرِ
آدمایِ هوشیار.

۱۹ بَدکارا عاقبتِ دَ آدمایِ نیک
احترامِ مونه،

و شَرِیرا آخِرِ رَفْتِه دَ دَمِ درگه هایِ آدمایِ
نیک -و- صَادِقِ سِرِ خَمِ مونه.

۲۰ از آدمِ مُفْلِسِ حَتّیٰ هِمسایِه شی
ام نَفَرَتِ دَره،

مگم دولت‌مند دوستای گلو دره.

۲۱ کسی که همسایه خوره حقییر حساب
کنه، گناه‌کار آسته،

لیکن نیک د بخت کسی که د غریبا
رحم دشته بشه.

۲۲ آیا کسای که نقشه های بد د دل خو
میکشه، گمراه نموشه؟

لیکن کسای که نیت خوب دشته بشه،
رحمت و وفاداری مینگره.

۲۳ از هر زحمت فایده مینگری،

مگم تورای بے فایده باعث ناداری موشه.

۲۴ مال-و-دولت آدمای دانا تاج سر
شی آسته،

مگم نشانی آدمای بے عقل جهالت شی.

۲۵ شاهد راستگوی جان مردم ره
نجات میدیه،

مگم شاهد دروغگوی د مردم
خیانت مونه.

۲۶ ترس از خُداوند بَلَدِه یگ آدم تکیه

گاهِ محکم آسته

و بَلَدِه اولادای شی ام یگ پناه‌گاه.

۲۷ ترس از خُداوند چشمه حیات آسته

که انسان ره از چنگِ مرگ دُور

نگاه مونه.

۲۸ بزرگی پادشاه از کلو بُودونِ مردُم آسته،

مگم بدُونِ رعیتِ یگ پادشاه نابُود موشه.

۲۹ کسی که زُود قار نَشنه آدم

هُوشیار آسته،

مگم آدم تَنْدخوی جهالت خُو ره

نشو میدیه.

۳۰ دِلِ آرام دَ زندگی جان موبَخشه

مگم کینه دِلِ باعثِ شاریدگی

استغونا موشه.

۳۱ کسی که دَ غریب ظُلم موكُنه دَ حقیقت

دَ پیدا کُننده ازو توهین مونه،

و کسی که دَ آدمِ مُفلسِ مِهْرَبانی کُنه
خُدا ره اِحترامِ مُونه.

۳۲ بدکار از خاطرِ بدی خُو سرنگون موشه،

لیکنِ آدمِ نیکِ حتی که بُمَره یگ
پناه‌گاهِ بلده خُو دَره.

۳۳ آدمای فامیده حِکمتِ ره دَ دل
خُو نِگاهِ مُونه،

حتی آدمای ابله ام ای ره موفامه.

۳۴ نیکی-و-صداقت یگ مِلَّتِ ره
سربلند مُونه،

لیکنِ گناهِ یگ قومِ باعثِ رَسوایی
شی موشه.

۳۵ پادشاه از خادمِ هوشیار خوش شی مییه،

ولے کسی که کارای شرم‌آور مُونه، دَ

قار-و-غَضَبِ شی گرفتار موشه.

۱ جوابِ مُلایمِ قار-و-غَضَبِ

ره تا میسنه،

۱۵

مگم تورِه سخت خَشَمِ اِنسان ره
کلو مُونه.

۲ زبونِ آدَمِ دانا عِلْمِ-و-مَعْرِفَتِ ره قابِلِ
قبُولِ جورِ مُونه،

مگم از دانِ آدَمایِ جاهِلِ حَمَاقَتِ
بُرِ مُوشه.

۳ تمامِ جایِ ها دَ پِیشِ چِیمِ خُداوندِ آسْتِه
و اُو مُردُمِ خُوبِ و بَدِ ره تَشْخِیصِ مُونه.

۴ زبونی که سَلامتی دَ و جُودِ میره، مِثْلِ
یگِ دِرختِ حَیاتِ آسْتِه.

مگم زبونِ فَرِیبکارِ رُوحِ اِنسانِ
ره مَیْدِه مُونه.

۵ آدَمِ جاهِلِ نَصِیْحَتِ آتِه خُو ره خارِ
حِسابِ مُونه،

لیکنِ شَخْصِ هُوشیارِ پَندِ-و-سَرزَنِشِ
ره قَبُولِ مُونه.

۶ دَ خانِه آدَمِ نِیکِ مالِ-و-دَوْلَتِ کَلو آسْتِه،

لیکن عایدِ شخصِ بدِ زحمت-و-جنجال
دز شی پیدا مونه.

۷ لب های آدمای دانا علم-و-معرفت
ره تیت مونه،

مگم دلِ آدمای بے عقل اُطور نییه.
۸ خُداوند از قُربانی بدکارا نَفرتِ دَره،
لیکن از دُعای مردُمای نیک
خوش شی مییه.

۹ خُداوند از راه-و-طریقِ آدمِ بدکار
بد مُبره،

مگم او پیروِ راستی ره دوست دَره.
۱۰ کسی که راهِ راست ره ایله کنه، جزای
سخت دَ انتظار شی آسته
و کسی که از اصلاح شُدو نَفرت
دَشته بَشه، او مُمره.

۱۱ اگه دوزخ و عالمِ مُردا دَ نظر
خُداوند برَملا یه،

پس دِلِ اِنْسَانِ چِيقَسِ کَلوَتَرِ دَزُو
مَعْلُومَدَارِ اَسْتَه.

۱۲ اَدَمِ لُوڈَه سِرزَنَش-و-تَنبِيَه رَه خُوش نَدَرَه
و پِيشِ اَدَمَايِ دَانَا نَمُورَه.

۱۳ دِلِ خُوش، چِهرَه رَه خُوشحَالِ مُونَه،
مِگَمِ غَم-و-غُصَّه دِلِ رُوحِ اِنْسَانِ
رَه پِژْمُرَدَه.

۱۴ دِلِ اَدَمِ دَانَا دَ تَلَاشِ دَانَايِي اَسْتَه،
مِگَمِ دَانِ اَدَمَايِ بَعِ عَقْلِ خُودِ رَه اَز
جِهَالَتِ سِيرِ مُونَه.

۱۵ تَمَامِ رُوزِ هَايِ زِنْدَگِيِ مَرْدُمِ بَدْبَخْتِ
سِرَا سِرِ پُرِ اَز جِنجَالِ اَسْتَه،
مِگَمِ دِلِ خُوش، زِنْدَگِيِ شِيِ مِثَلِ
مِهُمَانِيِ دَايِمِيِ اَلِيِ اَسْتَه.

۱۶ مَالِ-و-دَوْلَتِ كَمِ قَدِ تَرَسِ خُداوَنَدِ
بِهْتَرِ اَسْتَه

نَسَبَتِ دَ دَارَايِيِ كَلُونِيِ كِه قَدِ
جِنجَالِ-و-تَشْوِيَشِ يِگَجَايِ بَشَه.

۱۷ نان-و-پیاز دَ جای که مُحَبَّت

بَشَه بہتر آستہ

نِسَبَت دَ گوشتِ گاو کہ قد نَفَرَت

قتی بَشَه .

۱۸ آدمِ تُندخوی جنجال پیدا مُوکنہ،

مگم آدمِ باصبر-و-خوصِلہ جنجال

رہ قوی مُونہ .

۱۹ راہِ آدمِ سُست قد خار پوشندہ یہ،

مگم راہِ دُرستکارا آوار آستہ .

۲۰ باچہ دانا آتہ خُو رہ خوشحال مُونہ،

مگم آدمِ بے عقل آہِ خُو رہ پوزخند میزنہ .

۲۱ آدمِ کم عقل از لوڈہ گی خوشی

حاصل مُونہ،

لیکن آدمِ فامیدہ دَ راہِ راست قَدَم میلہ .

۲۲ نَقْشِہ کہ بِدُونِ مشورہ کشیدہ

مُوشہ ناکام مُومَنہ،

لیکن مُشاوِرای کَلو باعثِ کامیابی

مُوشہ .

۲۳ انسان وختیکه جوابِ خوبِ میدیه

ازو لذتِ موبره،

و توره که دَ جای شی گفته شنه،

چیقس خوبِ آسته!

۲۴ راهِ حیات، آدمِ دانا ره سونِ باله موبره

و نميله که او دَ عالمِ مُردا بوره.

۲۵ خُداوندِ خانهِ آدمایِ مغرورِ ره

از بینِ موبره،

لیکنِ پُلوانِ زمینِ خاتونِ بیوه ره

ثابتِ نگاهِ مونه.

۲۶ خُداوند از نقشه های بدِ نَفرتِ دَره،

لیکن از توره های پاک-و-خالص

خوش شی مییه.

۲۷ کسی که دَ پُشتِ فایدهِ ناحقِ میگرده

دَ خانوادهِ خُو نُقصِ میرسنه،

مگم کسی که از رِشوتِ بدِ شی مییه،

عُمرِ ازوِ دِرازِ موشه.

۲۸ آدم نیک-و-صادق پیش از جواب

دَدُو فِکْر مُونَه،

لیکن از دانِ بدکارا چیزای خراب

بُر مُوشه.

۲۹ خداوند از بدکارا دُوری مُونه،

لیکن اُو دُعای آدمای نیک-و-صادق

ره گوش مُونه.

۳۰ نُورِ چِیما دِل ره خوش مُونه،

و خبرِ خوش استغونا ره تازه و

سالمِ نگاه مُونه.

۳۱ کسی که سرزنشِ زندگی بخش

ره قبول کُنه،

از جُمِلِه آدمای دانا حساب مُوشه.

۳۲ کسی که پند-و-نصیحت ره رد مُونه،

اُو دَ جانِ خود خُو ریشخندی مُونه،

لیکن کسی که سرزنش ره قبول مُوکنه

دِل ازو دانا مُوشه.

۳۳ ترسِ خداوند دَ انسانِ حکمت یاد میدیه،

و فروتنی، عزّت و احترام ره د
و جُود میره.

۱ اندیشه ها-و-خیالاتِ دِلِ انسان
۱۶

مربوط دَ خود شی مُوشه،
مگم نتیجه آخری از جانبِ خُداوند آسته.
۲ تمام راه های انسان دَ نظرِ خود
شی پاک آسته،

لیکن نیتِ های شی دَ خُداوند معلومه.
۳ کارای خُوره دَ خُداوند تسلیم کُو
و نقشه های تُو کامیاب مُوشه.
۴ خُداوند هر چیز ره بلده مقصد
خُو خَلق کده،

و امی رقم آدمِ بدکار ره ام بلده روزِ جزا.
۵ خُداوند از آدمای مغرور بد مُوبره،
و یقیناً اونا به جزا نَمومنه.
۶ دَ وسیله رحمت و راستی گُناه
بخشیده مُوشه،

و ترسِ خُداوندِ انسانِ ره از بدی
دُورِ نِگاهِ مُونِه.

۷ وختیکه خُداوند از یِگِ نفرِ راضیِ بَشِه،
حتیٰ دُشمنایِ شیِ امِ قدِ شیِ
صُلح-و-آشتیِ مُونِه.

۸ مالِ کمِ که از راهِ صداقت-و-انصاف
پیدا شُده بَشِه بَهِترِ آسْتِه
نِسبَتِ دَ عایدِ کَلونِ که از راهِ بے
انصافیِ پیدا شُده بَشِه.

۹ انسانِ راهِ هایِ خُوِ ره خودِ شیِ دَ
دِلِ خُوِ مِیسَنجِه،

مگمِ تنها خُداوندِ آسْتِه که قَدمایِ شیِ
ره اُسْتوارِ نِگاهِ مُونِه.

۱۰ اَمْرِ پادشاهِ رَقْمِ وَحیِ اِلْهِیِ وَریِ آسْتِه
و دانِ شیِ دَ قضاوتِ کدوِ نَبایدِ
اِشْتِباهِ کَنِه.

۱۱ تَرارُ و سَنگایِ دُرُستِ مَرَبُوطِ
دَ خُداوندِ آسْتِه

و پگِ سنگایِ خلطه کارِ ازو یه.

۱۲ عملِ بدِ دَ نظرِ پادشاهِ ها زِشت
معلومِ مُوشه،

چراکه تَخْتِ پادشاهی شی تَوَسُطِ
عدالتِ اُسْتوارِ اَسْتَه.

۱۳ پادشاه از زبونِ نیک-و-صادق

خوش شی مییه

و آدمِ راستگوی ره دوستِ دَره.

۱۴ غَضَبِ پادشاهِ مِثْلِ قاصِدِ مَرگِ اَسْتَه،

لیکنِ آدمِ دانا قار شی ره تاه میسَنَه.

۱۵ دَ نُورِ رُویِ پادشاهِ زندگیِ اَسْتَه،

و رضایتِ ازو مِثْلِ اَوْرِ بهارِ اَلیِ یه

که بارانِ رَحمتِ میره.

۱۶ حاصلِ کدوِنِ حِکمتِ از طِلائیِ

خالصِ کده بهترِ اَسْتَه

و پیدا کدوِنِ داناییِ از نُقره کده باله تره.

۱۷ راهِ آدمایِ راستکارِ از بدیِ دُوره؛

و هر نفر که راه دُرست ره اِنتخاب کُنه،
اُو جان خُو ره حِفْظ مُونه.

۱۸ عاقبتِ کِبِر-و-غُرور تباهی آسته
و عاقبتِ دِلِ مَغْرور سُقُوط.

۱۹ بَهِتر آسته که آدم بے کِبِر بَشه و

قد غَرِيبا بِشِيبه

نِسَبَتِ دَزی که دَ وُلْجِه نفرای

مَغْرور شَرِيبگ شُنه.

۲۰ کسی که یِگو عمل ره حَکِيمانه انجام

مِیدیه، اُو کامِیاب مُوشه،

و کسی که دَ خُداوند تَوکُل کنه

نِیک بَخْت مُوشه.

۲۱ آدمِ فامِیده ره مردُم از رُوی دانایی

شی مِیَنخِشه

و پَندای شِیرِینِ ازو تاثیر خُوب دَره.

۲۲ عقل بِلدِه صَاحِبِ خُو چِشمِه

حَیاتِ آسته،

مگم آدمای جاهل جزای جهالت-و-نادانی
خُو ره مینگره.

۲۳ دِلِ آدَمِ دانا دَ وختِ توره گُفتو لب
های شی ره هدایت مونه
و تعلیمی که او میدیه، فایدمند-و-پرتاثیر
آسته.

۲۴ تورای خُوب رَقْمِ عَسَلِ وَرِی

بلده جان شیرین
و بلده استغونا شفابخش آسته.

۲۵ یگو راه آسته که دَ نظرِ اِنسان
راست معلوم موشه،

مگم عاقبتِ ازو راه، مرگ آسته.

۲۶ نَفْسِ کارگر او ره وادار دَ کار مونه
و گُشنگی کوره شی او ره مجبور مونه.

۲۷ آدَمِ خرابِ نَقْشِه شَیْطَانِی مِیکشه
و تورای شی رَقْمِ آتِشِ اَلّی سوزنده یه.

۲۸ شخصِ بد نِیتِ جنجال پِیدا مُوکُنه

و آدمِ چُغَلِ دوستا ره از یگدیگه
شی جدا مونه.

۲۹ آدمِ ظالمِ همسایه خُو ره بازی میدیه
و او ره دَ راهِ غَلَطِ رهنمایی مونه.

۳۰ کسی که قد چیمای خُو رَمُوزِ مونه،
اوخته او نَقْشِه بد میکشه،

و کسی که لب-و-دَندون خُو ره میخیه،
او شرارت خُو ره تکمیل مونه.

۳۱ موی سفید نشانی پیری-و-بُزرگی آسته
که یگ آدم دَ وسیله عمل-و-رفتارِ
نیک خُو دَ دست میره.

۳۲ کسی که دیر قار شنه از مردِ
جنگره بهتر آسته،

و کسی که خود ره اداره کُنه، از
آدمی که یگ شار ره دَ قَبْضِه
خُو گِرِفْتِه، باله تره.

۳۳ پِشک دَ دامو آندخته موشه،
مگم هر فیصله از جانبِ خُداوند آسته.

۱ نانِ خُشکِ دَ آرامیِ بهترِ آسته

نَسَبَتِ دَ نانِ مِهمانیِ که دَ

خانِه پُر از جنگ-و-شورِ بَشه.

۲ غُلامِ دانا دَ سرِ باچِه شرمگیِ بادار

خُو حُکمرانیِ مونه

و دَ میراثِ برارایِ ازو ام شریگِ موشه.

۳ طِلا و نُقره ره آتِشِ کوره آزمایشِ مونه

و دِلِ اِنسانِ ره خُداوند.

۴ آدمِ بَدکارِ دَ گبِ هایِ گُناه‌کارا

گوشِ مِیدیه؛

آدمِ دروغگویِ دَ زبونِ دروغگویِ.

۵ کسی که دَ بِلِه آدمِ غریبِ رِیش‌خندیِ مونه

دَ حقیقتِ او خالِقِ ره توهینِ مونه،

و هر کسی که از غَم-و-بَدبختیِ دیگرُو

خوشِ موشه، بے جَزا نَمومنه.

۶ تاجِ اِفْتخارِ آدمایِ پیرِ نوسه‌گونِ شیِ آسته

و تاجِ اِفْتخارِ اولاداِ آته‌گونِ شیِ.

۷ تورِه موَدَبادانه دَ آدمِ کُنْدِذهنِ سَمِ نَمییه،

و نه ام گبِ دروغ دَ دانِ یگِ آدمِ شریفِ .
رشوتِ دَ نظرِ رشوتِ دهندهِ مثلِ^۸
دانهِ قیمتبایِ آسته؛

دَ هر طرفِ که صاحبِ شیِ رُخِ مونه
کار شیِ پورهِ موشه .

کسی که خطا هایِ دیگه کس ره پوش^۹
مونه، مُحَبَّتِ دَ وجودِ میره،
مگم آدمی که اونا ره برَمَلاِ مونه،
دوستایِ نزدیکِ ره از یگدیگه
شیِ جداِ مونه .

تاثیرِ یگِ نصیحتِ دَ آدمِ دانا کلوتر آسته^{۱۰}
نسبتِ دَ صدِ ضربهِ شلاقِ دَ آدمِ بی عقلِ .
آدمِ بدکار فقط دَ جُسْتُجویِ فتنه^{۱۱}
آندختو یه،

ازی خاطرِ قاصدِ ظالمِ بلدهِ مجازات
کدون شیِ ریبیِ موشه .

۱۲ رُوی دَ رُوی شُدو قد خِرْسِ ماده
که از چُوچه های خُو جدا شُدِه
بَشِه بَهِتر آسْتِه

نِسَبَت دَ رُوی دَ رُوی شُدو قد آدَمِ بَے
عقل که گِرِفْتارِ بَے عقلی بَشِه.
۱۳ کُسی که دَ عَوَضِ خُوبی بَدی مُونِه،
بِلا از خانِه شی دُور نَمُوشِه.

۱۴ شُرُوع کدُونِ جَنجالِ مِثْلِ واز کدُونِ
بَندِ آو وری آسْتِه؛

پس جَنجالِ رِه قُوی کُو پِیش ازی
که دَ دَعوا بَرَسِه.

۱۵ آدَمِ بَدِ که بَے گُناه حِسابِ شُنِه
و آدَمِ صَادِقِ که نَاحِقِ مَحکُومِ شُنِه
خُداوند از هَر دُوی ازی عَمَلِ نَفَرَتِ دَرِه.

۱۶ چِرا بَلَدِه خَرِیدُونِ حِکْمَتِ دَ دِستِ آدَمِ
بَے عقلِ پِيسِه دَدِه شُنِه،

دَ حَالِیکِه أُو هِیچِ نَمِیخایِه عقل

رِه حاصِلِ کُنِه؟

۱۷ دوستِ واقعی دَهرِ غَیتِ دوستی مُونه،

و برارِ بلده روزای تنگِ دستی پیدا شده.

۱۸ فقط آدمِ کم‌عقل قولِ میدیه

و ضامنِ یگو کسِ دیگه مُوشه.

۱۹ کسی که خطا ره دوستِ دره جنجال

ره دوستِ دره،

و کسی که درگه خُورِه بلند و با شکوه

جور کُنه، دَ سُرَاحِ تباهی خُو آسته.^a

۲۰ آدمِ بد نیتِ کامیاب نمُوشه،

و کسی که دروغگوی بشه دَ بلا

گرفتار مُوشه.

۲۱ باچه بے عقل سرمایه غم-و-غُصّه

آته خُو آسته،

و آته یگ باچه کُنْدُذِهنِ خوشحالی

ره نمینگره.

---

^a ۱۷:۱۹ جور کدونِ یگ «درگه بلند و با شکوه» امی

معنی ره میدیه که یگ آدم خود ره کُنه نشو بدیه و تَوَجُّه

مردُم ره سُونِ خُو جَلب کنه.

۲۲ خوشی دِل رِقْمِ دَوَا اَلّی شفا دِهِنْدِه یِه،
لیکن رُوحِ پِژْمُرْدِه اسْتُغَوْنَا رِه
خُشک مُونِه.

۲۳ اَدَمِ بَدْکَارِ تَاشْکِی رِشَوْتِ مِیْگِیْرِه
و مَانِعِ رَاهِ هَایِ عَدَالْتِ مَوْشِه.

۲۴ اَدَمِ دَانَا حِکْمَتِ رِه دَ پِیْشِ رُوی
خُو مِیْنِگْرِه،

مِگَمِ چِیْمَایِ اَدَمِ بَے عَقْلِ بَے مَقْصَدِ سِرَاسِرِ
دُنْیَا رِه تُوخِ کَدِه رِیِ اَسْتِه.

۲۵ بَاچِه بَے عَقْلِ بَاعِثِ رَنْجِ-و-اَذِیْتِ
اَتِه خُو مَوْشِه،

و بَاعِثِ تَلْخِیِ اَمْرُو خَاْتُو کِه اُو
رِه دَ دُنْیَا اُورْدِه.

۲۶ جَرِیْمِه کَدُونِ اَدَمِ نِیْکِ-و-صَادِقِ
خُوبِ نِیْبِه

و نَه اَمِ قَمْچِیِ زَدُو دَ اَدَمَایِ شَرِیْفِ اَز
خَاطِرِ شَرَاْفَتِ شِیِ.

۲۷ اَدَمِ دَانَا زِیَادِ تَوْرِه نَمُوگِه

و آدمِ فامیده آرام و باصبر آسته.
 ۲۸ حتی آدمِ جاهل اگه چپ بشینه، مردُم
 او ره دانا حساب مونه،
 و کسی که دان خو ره بگیریه، آدمِ
 فامیده معلوم موشه.

۱ آدمِ خودخاه خود ره از
 دیگر و جدا مونه

و دَ ضِدِ حِکْمَت-و-دانیی دیگر و آسته.
 ۲ آدمِ بے عقل از دانیی خوش شی نمییه
 و فقط دوست دَره نظریه دِلِ خود
 خُو ره نشو بدیه.
 ۳ نتیجه کارِ بد بے ابرویی آسته
 و نتیجه کارِ شرم آور رسوایی.
 ۴ تورای انسان رقمِ او چُقُور آلی آسته
 و چشمه حِکْمَتِ رقمِ او جوی وَری جاری.
 ۵ رُوی دَدو دَ آدمِ بدکار خُوب نییه
 و نه ام پایمال کدونِ حقِ آدمِ بے گناه.

٦ تورای آدمِ بے عقلِ بَلَدِه شی جنجال
پیدا مُونه

و دان شی لَت خوردو ره کُوی مُونه.

٧ تورای آدمِ بے عقلِ باعِثِ تباهی شی موشه
و لب های ازو بَلَدِه جان شی رقمِ
دام وَری آسته.

٨ تورای آدمِ چُغَلِ رقمِ لُغمه های
نانِ مَزِه دار آسته

که دَ شوقِ کَلو قُورتِ موشه و دَ
وَجُودِ اِنسانِ مومَنه.

٩ کسی که دَ کارِ سُسْتی-و-ٹمبلی مُونه
بِرارِ آدمِ بیروکارِ حسابِ موشه.

١٠ نامِ خُداوندِ یگِ بُرجِ محکمِ آسته؛

که آدمِ صَادِقِ دَیده کده دَ مَنِه
ازو پناهِ موبَره.

١١ پناه گاهِ دَوْلَتَمندا، مال-و-دَوْلَتِ

ازوا آسته؛

اونا گمان مونه که مال-و-دولت مثل
دیوالِ بلند، ازوا نگاهبانی مونه.
۱۲ پیش ازی که انسان سُقوط کُنه، کبر
دِ دِلِ شی پیدا موشه،
ولے فروتنی باعثِ سرِبلندی-و-عزت
موشه.

۱۳ کسی که پیش از شنیدونِ یگ
توره جواب میدیه
ای بے عقلی و بے ادبی شی ره
نشو میدیه.

۱۴ روحِ انسان میتنه که او ره دَ وختِ
ناجوری قوت بَبخشه،
مگم روحِ ناامید شده ره کی تَحْمَلِ میتنه؟
۱۵ دِلِ آدمِ دانا معرفتِ ره حاصلِ مونه،
و گوشِ آدمای هوشیارِ علمِ ره
جُستجو مونه.

۱۶ تحفه-و-بخششِ بلدهِ انسانِ یگ
راه ره واز مونه

و اَوْ رِه دَ پِيشِ آدَمایِ مُهْمِ مِیرِ سَنَه.

۱۷ دَ یِگِ مَحْکَمَه کَسِی کِه اَوَّل

توره مُوگیه، توره شی دُرُست

مَعْلُوم مُوشه،

لِیْکِن اِی تا زَمانی اَسْتَه کِه جَانِبِ مُقَابِلِ

شی دَلِیلِ هَایِ خُورِه نَگیه.

۱۸ پِشْکِ جَنْجَالِ رِه خَاوِ مِیدِیَه

و نِزَاعِ رِه اَز بَیْنِ آدَمایِ زورْتُو گَم مُونَه.

۱۹ رَامِ کَدُونِ دِلِ بَرَارِ رَنْجِیدَه، سَخْتَرِ اَز

گِرِفْتُونِ یِگِ شَارِ قَویِ اَسْتَه؛

جَنْجَالِ رَقْمِ دِیَوَالِ پَخْسَه‌ایِ یِگِ قَلْعَه وَری

دَ بَیْنِ دُو نَفَرِ جَدَائِیِ دَ وُجُودِ مِیرَه.

۲۰ دِلِ اِنْسَانِ اَز ثَمَرِ دَانِ شی سِیرِ مُوشه

و اَز حَاصِلِ لَبِ هَایِ شی رَاضِی.

۲۱ زَنْدَگیِ و مَرگِ اِنْسَانِ دَ اِخْتِیَارِ

زَبُونِ شی اَسْتَه:

هَر ثَمَرِ کِه اَز زَبُونِ شی دَ وُجُودِ مِییه،

نَتِیْجَه گُفْتَارِ شی اَسْتَه.

۲۲ کسی که خاتُو کُنَه، نِعْمَت پَیْدَا مُونَه،
دَ حَقِیْقَتِ اُو رِضایِ خُداوندِ رِه
حاصِلِ مُونَه.

۲۳ اَدَمِ غَرِیْبِ دَ عُدْر-و-زاریِ توره مُوگَه،
لیکِن اَدَمِ پُولدارِ زورگوییِ مُونَه.

۲۴ کسی که دوستایِ کَلو دَرَه، یَگونِ ازوا
شایدِ باعِثِ تباھیِ شیِ شُنَه،
مِگَمِ اُو طورِ دوستِ امِ اَسْتَه که از
بَرارِ کدهِ نَزْدیکْتَرَه.

۱ بَهِتَرِ اَسْتَه که یِگِ اَدَمِ غَرِیْبِ
بَشَه و دَ صِداقتِ زِندگیِ کُنَه

نِسَبَتِ دَزیِ که بَ عِقلِ بَشَه و
تورایِ زِشتِ بُوگَه.

۲ غَیْرَتِ بَدُونِ عِلمِ، خُوبِ نِییه
و کسی که عَجَلَه کُنَه دَ خَطَا
گِرِفْتارِ موشَه.

۳ جِهالتِ اِنسانِ، اُو رِه گُمراهِ مُوکُنَه،

ولے بعد ازو انسان قار کده خُداوند
ره ملامت مونه.

۴ مال- و دولت دَ انسان دوستای

کلو پیدا مونه،

مگم غریبی حتی رفیقِ نزدیک ره
از آدم جدا مونه.

۵ شاهدِ دروغگوی بے جزا نمومنه

و کسی که دروغ تیت کنه دوتا نمیتنه.

۶ غدر کسا کوشش مونه دَ پیش آدم

کلان رُوی کنه،

و هر کس خوش دره که دوست

آدمِ سخی بشه.

۷ تمامِ برارای آدمِ مُحْتَاجِ ازو نَفَرَتِ دره

و دوستای شی ام ازو دُوری مونه.

و هر چند که آدمِ مُحْتَاجِ دَ عذر-و-زاری

از پُشتِ ازوا موره، اونا اُو

ره قَبُولِ نَمُونه.

۸ کسی که دانایی ره حاصل مونه
 جان خُو ره دوست دَره
 و کسی که قدرِ حِکمت ره میدَنه،
 اُو خوش بَخت موشه.
 ۹ شاهدِ دروغگوی بے جزا نَمومنه
 و کسی که تورِه دروغ ره تیت
 مونه تَباه موشه.

۱۰ خُوب نییه که آدمِ بے عقل دَ
 عیش-و-نوش زندگی کُنه،
 یا ای که یگ غلام دَ سرِ بادارا
 حُکمرانی کُنه.

۱۱ عقلِ یگ آدمِ جِلوِ قار شی ره میگیره
 و کسی که خطا های دیگر و ره نادیده
 میگیره، بزرگی خُو ره نشو میدیه.

۱۲ قارِ پادشاهِ رقمِ غُرشِ شیرِ آلی آسته،
 مگم لُطف-و-مهربانی شی مثل
 شبَنم دَ بِلَه علف.

۱۳ باچه بے عقل بلای جانِ آتہ خُو آستہ
و نِقِ نِقِ خاتُونِ بانہ طلبِ رقمِ چَقکِ
دایمی وَری.

۱۴ خانہ و دارایی از بابہ کلونا دَ
میراثِ مُومَنہ،

مگم خاتُونِ دانا نِعْمَتِ خُداوند آستہ.
۱۵ ثُمبلی خاوِ غَوُوجِ رَہ دَ و جُودِ میرہ،
و آدمِ جُورِ بَعْلِ گُشَنہ مُومَنہ.

۱۶ کسی کہ حُکمِ خُداوند رَہ نِگاہِ کُنہ، دَ
حَقِیقَتِ اُو زِندَگی خُو رَہ نِگاہِ مُونہ
و کسی کہ اُو رَہ خارِ حِسابِ کُنہ، مُومَرہ.
۱۷ رَحِمِ کدو دَ یِگِ آدمِ غَرِیبِ مِثْلِ ازی آستہ
کہ یِگِ آدمِ دَ خُداوند قرضِ بَدِیہ
و خُداوند اِحسانِ شی رَہ پَسِ مِیدِیہ.

۱۸ بچکِ چایِ خُو رَہ تَرِبیہ کُو، چِراکہ اُمِیدِ
اِصْلَاحِ شُدونِ ازوا آستہ،

مگم هُوشِ خُو رَہ بَگیرِ کہ اونا
رَہ تَباهِ نَکُنِی.

۱۹ آدمی که تَنَدخُوبی مونه بیل که

عاقبت خُو ره بِنِگره؛

اگه او ره خلاص کُنی او امی کار

خُو ره تِکرار کده موره.

۲۰ دَ پَند-و-نصیحَت گوش بدی و از

إصلاح شُدو بد نَبَر

تا که بلده آینده دانا شُنی.

۲۱ انسان نَقشه های کَلو دَ دِل خُو دَره،

مگم تنها مقصدِ خُداوند عملی موشه.

۲۲ زینتِ انسان لُطف-و-مُحَبَّت شی یه،

و آدمِ غریب از آدمِ دروغگوی

کده بهتر آسته.

۲۳ ترسِ خُداوند دَ انسان زندگی میدیه؛

کسی که از خُداوند میترسه، سیر موشه

و دَ هیچ بلا گرفتار نموشه.

۲۴ آدمِ ثَمبل دِست خُو ره سُونِ کاسه

دِراز مونه،

ولے حتیٰ لُغمہ رہ سُونِ دان خُو
اُورده نَمیتنه.

۲۵ آدمِ لُوڈہ رہ قَمچی کوی کُو تاکہ
آدمِ نادو عِبَرَتِ بَگیرہ،
شخصِ فامیدہ رہ سرزنش کُو کہ
اُو فامیدہ تر شُنه.

۲۶ یگِ باچہ کہ قد آتہ خُو بدرفتاری کُنه
و آبہ خُو رہ از خانہ بُر کُنه،
اُو شَرَم و رَسوایی رہ دَ بار میرہ.

۲۷ باچہ مہ، اگہ از گوشِ کدونِ
نصیحَتِ دُوری کُنی،

باخبرِ بَش کہ از کَلِمہ عِلْم-و-دانشِ
دُور شُدہ گُمراه موشی!

۲۸ شاہِدِ فاسِد-و-خرابِ دَ سِرِ عدالتِ
ریشخندی مُونہ

و آدمایِ بَدکار از گُناہِ لِذَتِ مُوبَرہ، رَقمی
کہ یگِ لُغمہ نان رہ قُورت کُنه.

۲۹ قضاوت-و-جَزَا بَلَدِه رِبِشْخَنْدِگَرَا

تِيَار-و-آمَادِه يَه

و قَمْچِي بَلَدِه پُشْتِ آدْمَايِ

أَحْمَق-و-بِه عَقْل.

۱ شَرَابِ اَنْگُورِ اِنْسَانِ رِه

رِبِشْخَنْدِ مُونِه و شَرَابِ قَوِي

بَاعِثِ جَنْجَالِ مُوشِه؛

هَر كَسِي كِه مُعْتَادِ شَرَابِ شُنِه،

أَوْ دَانَا نِيَسْتِه.

۲ قَارِ پَادِشَاهِ رَقْمِ غُرِشِ شِيرِ آلِي آسْتِه:

كَسِي كِه قَارِ اَزُو رِه بِيَرِه جَانِ خُو

رِه دَ خَطَرِ مِينْدَزِه.

۳ دُورِي اَز جَنْجَالِ عِرْت-و-سَرافَرَازي يِگ

شَخْصِ رِه نِشُو مِيدِيِه،

مِگَمِ آدَمِ جَاهِلِ زُودِ جَنْگِ مُونِه.

۴ آدَمِ ثُمْبِلِ زَمِينِ خُو رِه دَ مَوْعِ

شِي قُلْبِه نَمُونِه،

و دَ وختِ حاصِلِ هر چي تَلّاشِ مُونه،

چيزی دَ دِستِ شی نَمییه.

۵ مقصدِ دِلِ اِنسانِ رِقْمِ اوِ زِیرِ چاه

اَلی اَسْتَه،

مگم اَدَمِ دانا مِیتنه که او ره بِکِشه.

۶ غَدَرِ کسا خود خُو ره وفادارِ فِکَرِ مُونه،

مگم اَدَمِ قَابِلِ اِعْتِمادِ ره کی پِیدا مِیتنه؟

۷ اَدَمِ نِیکِ دَ راسْتی-و-صداقتِ زِندگیِ مُونه

و اولادایِ شی بعد ازُو خوش

بَخْتِ مُوشه.

۸ پادشاهِ که دَ تَخْتِ قضاوتِ مِیشینه،

قد چِیمایِ خُو هر بَدیِ ره از خُو بی

جدا مُونه.

۹ کی گُفته مِیتنه که ”ما دِلِ خُو ره

پاک نِگاهِ کدیم،

و از خطا هایِ خُو پاک شُدیم؟“

۱۰ سنگایِ تَرازُو و اندازه هایِ که

غَلَطِ بَشه،

خداوند از هر دوی شی بد موبره.

۱۱ حتی یگ بچکیچه از رفتار خو

شِنخته موشه

که اعمال شی پاک-و-دُرست آسته یا نه.

۱۲ گوش ره بلده شنیدو و چیم ره بلده دیدو،

هر دوی شی ره خداوند خلق کده.

۱۳ اگه خاو ره دوست دری، غریب موشی،

پس بیدار بش تا که از نان سیر شنی.

۱۴ خریدار مال د دکاندار موجه: ”بد

آسته، بد آسته!“

و غیتیکه خریده دور رفت، موجه که

”أَجَب دَ جان شی زدم!“

۱۵ طَلّا و دانه ها غدر پیدا موشه،

مگم زبون پُر دانشِ مِثَلِ جواهراتِ

قیمتَبای، کم پیدا یه.

۱۶ کسی که ضامنِ شخصِ بیگنه شده،

کالای شی ره گرو بگیر

و اُمُو کالای شی ره مِثْلِ گِرو نِگاه کُو،

چراکه اُو ضامِنِ خاتُونِ بیگنه شُدِه.^a

۱۷ نانی که از راهِ دروغ دَ دست

مییه شیرین آسته،

مگم عاقبت شی کام ره تلخ مونه.^b

۱۸ نقشه های خُو ره دَ مشوره دیگرو بکش

و بدُونِ هِدایت دَ جنگ نرو.

۱۹ آدمِ چُغزک رازهای دیگرو ره تیت مونه،

پس قد آدمِ کلوگوی شِشت-و-برخاست

نکو.

۲۰ کسی که آته و آبه خُو ره نالت کنه،

---

^a ۲۰:۱۶ ضامن شُدو بلده کسِ دیگه کارِ خوب نییه،

خصوصاً اگه اُمُو نفر قرضدار یگو آدمِ بیگنه بشه.

علاوه ازی اگه یگ آدم بلده یگو خاتُونِ بیگنه و یا

بلده یگو خاتُونِ فاحشه ضامن شنه، اُو کارِ بدتر آسته.

^b ۲۰:۱۷ دَ زبونِ عبرانی خطِ دوّم امزی مِثْلِ مُوگه که

«عاقبت دانِ ازُو نفر پُر از جَعَل و یا ریگ موشه.» یعنی

عاقبت ازُو نفر خراب موشه.

چراغ شی گل شده زندگی شی گور
وری تریک موشه.

۲۱ میراثی که د آسانی د دست آمده بشه
د آخر برکت ندره.

۲۲ د دل خو نگوی: "ما بدی ره قد
بدی جواب میدم."

توکل خو ره د خداوند بگو و او تو
ره نجات میدیه.

۲۳ خداوند از سنگای نادرست ترازو
بد شی مییه

و ترازوهای غلط ام خوب نییه.

۲۴ راه های انسان ره خداوند تعیین موکنه،

پس انسان چطور میتنه که خود شی
راه خو ره بفامه؟

۲۵ کسی که ابلک-و-ناسنجیده نذر

د گردون خو بگیریه

امکان دره که خود ره د دام بندزه.

۲۶ پادشاهِ دانا بدکارا ره از نیگوکارا

جدا مونه

و دَ آخِرِ بَدکارا ره دَ زِیرِ چَرخی مِیندَزه

که گندُم ره از کاه جدا مونه.^a

۲۷ وِجَدانِ اِنسانِ چِراغِ خُداوندِ آسته،

که پَگِ رازهای تاشکی اِنسان ره

معلُومدار مونه.

۲۸ رَحمت و راستی پادشاه، ازو

حِفاظتِ مُوکنه

و تَخْتِ پادشاهی شی دَ وِسیله

رَحمت پایداری مومنه.

۲۹ شان-و-شوکتِ جوانا قُوتِ شی آسته

و عِزتِ آدمای پیر موی سفید شی.

۳۰ ضربه ها و زخم ها، دِلِ اِنسان ره

از بدی پاک مونه،

---

^a ۲۰:۲۶ مِثِلِ دِیغو اَلّی که گندُم ره باد کده از کاه جدا

مونه.

و رده های شلاق خانه دل ره ستره مونه.

۱ دل پادشاه رقم آو جوی الی
د دست خداوند آسته،

هر طرف که بخایه، او ره هدایت مونه.

۲ تمام راه های انسان د نظر خود
شی راست آسته،

مگم خداوند دل انسانا ره آزمایش مونه.

۳ د نظر خداوند کارای نیک و باانصاف

از قربانی کده زیادتَر قابل قبول آسته.

۴ چیمای مغرور و دل پرکبر

هر دوی شی کشت آدمای بدکار آسته

و گناه حساب موشه.

۵ نقشه های آدم تلاشگر دزشی

فایده میرسنه،

مگم عجله کدو باعث غریبی

انسان موشه.

۶ مال-و-دولتی که از دروغ گفتو

د دست مییه،

رقمِ غُبارِ اَلّی آسته که صاحبِ خُو ره

طرفِ دامِ مرگِ میکشنه.

۷ ظلمِ آدمای بدکار اونا ره پای

پاک تباه مونه،

چراکه اونا انصاف کدو ره رد مونه.

۸ راهِ آدمِ گناه‌کار کج آسته،

مگم اعمالِ آدمِ پاک راست.

۹ زندگی کدو دَ یگ گوشه بام بهتر آسته

از زندگی کدو قد خاتونِ جنجالی

دَ یگ خانه.

۱۰ جانِ آدمِ بدکار بدی ره دوست دَره

و او دَ همسایه خُو رحم نمونه.

۱۱ از دیدونِ جزای آدمِ ریشخندگر آدم

نادو حکمت یاد میگیره،

و آدمِ دانا از تربیه گرفتو صاحب

معرفت موشه.

۱۲ خُدا عادل آسته و او خانه بدکار

ره مینگره

- و بدکارا ره دَ بلا گِرِفَتار کده نابُود مُونه.
- ۱۳ کسی که گوش خُو ره از داد-و-فریادِ
غریبا بند مُونه،
او ام یگ روز داد-و-فریاد مُونه، مگم
کس گوش نَمیگیره.
- ۱۴ سَوغاتِ تاشکی آتِشِ قار ره تا میَشَنه
و رِشوتِ مَخفی خَشَمِ کلو ره کم مُونه.
- ۱۵ اِنصافِ بَلدِه آدمای نیک خوشی میدیه،
مگم باعثِ ترس-و-وَحشتِ بدکارا مُوشه.
- ۱۶ کسی که از راهِ دانایی دُور موره،
او قد مُرده ها یگجای مُوشه.
- ۱۷ آدمی که عیش-و-نوش ره دوست
دَره، غریب مُوشه،
و کسی که شراب و عیاشی ره خوش
دَره، دَوْلتمند نَموشه.
- ۱۸ بدکار دَ عِوضِ آدمِ نیک جزا مینگره
و آدمای فَریبکار دَ جای آدمای دُرستکار.
- ۱۹ زندگی کدو دَ بیابو بهتر آسته،

نِسَبَتِ دَیْگِ جَایِ شِشْتُو قَدِ خَاتُونِ
جَنگرِه و بَدخُوئی.

۲۰ خانِه آدَمِ دانا پُر از نِعمتایِ خُوب
و روغونِ زَبْتُونِ آسْتِه،
مگم آدَمِ بے عَقْلِ اونا رِه ضایعِ مُونِه.
۲۱ کَسی کِه دَ پُشتِ صَدَاقَتِ و

مِهْرَبانیِ بَگَرْدِه،
اَوْ صَاحِبِ زَنَدَگیِ خُوشِ، کَامِیابیِ
و اِحْتِرامِ مُوشِه.

۲۲ یِگِ آدَمِ دانا مِیْتَنِه شَارِ آدَمایِ
زورْتُو رِه فَتَحِ کُنِه
و قَلْعِه رِه کِه اونا دَ زَشیِ اِعتِمادِ
دَرِه، چِپِه کُنِه.

۲۳ کَسی کِه دان و زِیونِ خُو رِه نِگَاهِ کُنِه،
خُود رِه از سَخْتیِ ها-و-مُشْکِلاتِ
حِفظِ مُوکُنِه.

۲۴ آدَمی کِه کِبری و مَغْرُورِ بَشِه، نامِ
شی «رِیشْخَندِگَر» مُوْمَنِه؛

اَوْ دَ كِبَرٍ - و - غُرُورٍ عَمَلٍ مُّوْنَةٍ .
۲۵ خَاهِشَاتِ اَدَمِ ثَمْبِلٍ بَاعِثِ نَابُودِي
شِي مُّوشَه ،

چِرَاكِه دِستَايِ شِي كَارِ كَدُو رِه رَدِ مُّوَكْنَه .
۲۶ اَوْ تَمَامِ رُوزِ دَ شَوْقٍ - و - خِيَالِپَلُو
غَرَقِ اَسْتَه ،

دَ حَالِيكِه اَدَمِ نِيكَ دَ سَخَاوَتَمَنْدِي مِيدِيَه
وَ چِيزِي رِه اَزِ كَسِ دِرِيغِ نَمُونَه .
۲۷ خُدَاوَنْدِ اَزِ قُرْبَانِي بَدَكَارَا نَفَرَتِ دَرِه ،
خُصُوصاً اَكِه اَوْ قَدْ نِيَّتِ بَدِ تَقْدِيمِ
شُدَه بَشَه .

۲۸ شَاهِدِ دِرُوعْگُويِ نَابُودِ مُّوشَه ،
مِگَمِ اَدَمِي كِه حَقِيقتِ رِه كُوشِ مِيگِيرِه ،
شَاهِدِي شِي پَايِدَارِ مُّومَنَه .

۲۹ اَدَمِ بَدَكَارِ بِي چِيمِ وَ پُرِ رُويِ اَسْتَه ،
مِگَمِ اَدَمِ رَاسْتَكَارِ رَاهِ خُو رِه
خُوبِ مِيَسَنَجَه .

۳۰ هیچ حکمت، هیچ دانایی و هیچ

مشوره نمیتنه

که دَ ضِدِ خُداوند عمل کُنه.

۳۱ اَسپ بلده روزِ جنگ تیار-و-آماده شده،

مگم پیروزی از طرفِ خُداوند آسته.

۱ نام نیک از مال-و-دولت

کلو بلندتر آسته،

و توفیق از طِلا و نُقره کده بهتر.

۲ یگرنگی غریب و سرمایه‌دار دزی آسته

که هر دوی شی ره خُداوند خَلق کده.

۳ آدمِ هوشیار خطر ره مینگره و خود

ره تاشه مونه،

مگم آدمِ نادو پیش موره و خود

ره گرفتار مونه.

۴ نتیجه بے کبری و ترسِ خُداوند اینی آسته:

مال-و-دولت، احترام و زندگی.

۵ خارها و دامها دَ راهِ آدمِ کَجَرَو

وَجُودِ دَرَه،

مگم کسی که جان خورِه نگاه کنه

ازوا دُورِ مُمُونَه.

۶ باچِه خورِه دَ راهی که باید بورِه تَرَبیَه کُو

و اُو تا غَیْتِ پِیری خُو اُمُو راه

ره ایله نَمُونَه.

۷ آدمِ پُولدارِ دَ سِرِ غَرِیبِ حُکمرانی مُونَه،

و قرضدارِ غُلامِ قرضِ دِهِنده یَه.

۸ کسی که ظُلمِ کِشتِ کُنَه بَلا-و-مُصِیبت

دِرَو مُونَه

و تِیاقِ غَضَبِ شی از بَینِ مورِه.

۹ خَیر-و-بَرَکتِ نَصِیبِ آدمِ دِستوازِ موشِه،

چراکه دَ فَقیرا-و-غَرِیبا از نان خُو میدیه.

۱۰ آدمِ رِیشخندگرِ ره از منطقه بُر کُو

تا که جنجال از بَینِ بورِه،

و حتی نِزاع و دَو زَدو ام خلاص موشِه.

۱۱ کسی که دل پاک ره دوست میدانه،

توره شی مهربو آسته؛

دمزی دلّیل پادشاه ام دوست ازو موشه.

۱۲ چیمای خداوند دانایی ره نگاه مونه،

مگم تورای فریب کارا ره باطل.

۱۳ آدمِ ثَمبل مَوگه: "دَبُرو شیر آسته؛

اگه دَ کوچه بورم مره مَوکُشه!"

۱۴ گبِ دانِ خاتونِ بدکار رقمِ یگ چاه

آلی غَوُوج آسته

و کسی که دَ غَضَبِ خداوند گرفتار

موشه دمَزو چاه موفته.

۱۵ جهالت دَ دلِ هر بَچکِیچه پیچ خورده،

مگم تیاقِ سرزنش اوره از شی دُور مونه.

۱۶ کسی که دَ بِلِه غریبا ظلم مونه تا

سرمایه خُوره گلو کنه

و کسی که دَ پُولدارا تُحَفه میدیه، هر

دوی شی دَ آخِر مُحْتَاج موشه.

۱۷ گوش خُو ره واز کُو و تورای

آدمای دانا ره بِشَنَو؛

هُوش-و-دِل خُو ره دَ تَعْلیمِ ازمه

آموخته کُو،

۱۸ چُون حِفْظِ کَدونِ ازوا دَ دِل

و جاری کَدونِ ازوا دَ لَبِ لِدَتِ بَخْشِ آسته.

۱۹ اینه، امی چیزا ره ما اِمروز دَز تُو یاد دَدُم

تا که اِعْتِماد-و-تَوَكُّلِ تُو دَ خُداوند بَشَه.

۲۰ آیا ما دَز تُو سی مِثالِ نَوِشته نَکدیم؟

اَو مِثالِ ها پُر از مِشَوَره و دانایی آسته،

۲۱ تا تورای حَقِیقت و راستی ره

دَز تُو درسِ بَدُم

و تا که بَتَنی دَ امز و کَسای که تُو ره ریی

کده، جواب های راست ره بُوگی.

۲۲ آدمِ غَرِیبِ ره چُور-و-چِپاؤلِ نَکُو

که اَو مُفْلِسِ آسته

و حق بیچاره‌گو ره دَ محکمه

پایمال نَکو،^a

۲۳ چراکه خُداوند دعوی ازوا ره

فَیصله مُوکنه

و کسای که اونا ره چور کده بَشه،

خُداوند اونا ره ام چور مُونه.

۲۴ قد آدم تَند خُوی شِشت-و-بَرخاست نَکو

و قد شخصی که زود قار مُوشه

رَفیق نَشو،

۲۵ تاکه دَ راه های ازوا نَروی

و جان تو دَ دام گِرِفَتار نَشنه.

۲۶ ضامنِ کس نَشو

و یگو چیز خور ره بَلدِه کس دیگه

گَرو نَدی.

---

^a ۲۲:۲۲ دَ نُسَخه های اصلی دَ زِبونِ عِبْرانی نِوِشته یِه

که "حق بیچاره‌گو ره دَ درگه شار پایمال نَکو." دَ زمان

قَدیم محکمه دَ درگه شار بُود و معامِله های مردُم دَ درگه

شار فَیصله مُوشد.

۲۷ چُون اگه چیزی نَدشته بَشی که

قرض شی ره بدی،

اونا حتی لیاف و توشک تُو ره از زیر

پای تُو جَم کده موبره.

۲۸ پلوانی ره که اجداد تُو از قدیم

نشانی کده، اُو ره

تغیر ندی.

۲۹ امو کس ره مینگری که د کار

خو قابل آسته؟

اُو آدم نه د پیش نفرای عام،

بلکه د حضور پادشاه ها بلده خدمت

ایسته موشه.

۱ وختیکه قد یگ حکمران د

سر دسترخو می شینی،

د باره چیزای که د پیش روی تُو

چینده یه خوب فکر کو.

۲ و اگه آدم پرخور آستی

کارد ره دَ بِلِه گَلُون خُو بیل
۳ و دَ خوراک های مَزدار شی سُخ نَشُو،
چُون اِمکان دَره که قد ازی نان
یَگو چال بَشه.

۴ بَلدِه پُولدار شُدو خود ره خار-و-زار نَکُو؛
حتیٰ دَ باره شی فِکر ام نَکُو.

۵ وختیکه دَ سرِ امزُو چیزا چیم سُرخ مُونی،
اونا از پیش تُو گَم مُوشه،
چراکه مال-و-دَوْلَت بَلدِه خُو پَر میکشه
و مِثَلِ بُرگُجِ اَلی سُون آسمو پَر زده موره.

۶ از نانِ آدَمِ مُوزی نَخور
و دَ بِلِه خوراکای مَزدار شی سُخ نَشُو،
۷ چُون اُو دَ دِلِ خُو همیشه دَ باره هر
چیز حساب میگیره،

اُو دَز تُو مُوگه: ”بُخور و وُچی کُو،“
مگم ای ره از تئی دِلِ خُو نَمُوگیه.
۸ لُغمِه ره که خوردی اِسْتِفراقِ مُونی

و تَشْكُرُ-و-خَيْرِ بِنِغْرِي كِه دَزُو
گفتی بَرَبَاد مُوشِه.

۹ دَ حُضُورِ آدَمِ بے عَقْلِ گَبِ نَزُو،
چراکِه اُو تورا ی حَکِیْمَانِه تُو رِه
خار حِسَابِ مُونِه.

۱۰ سَنَگِ پُلُوَانِ رِه کِه دَ قَدِیْمِ ایشْتِه
شُدِه، تَغِیْرِ نَدِی

و زَمِیْنِ یَتِیْمَا رِه قَبْضِه نَکُو،
۱۱ چراکِه پُشْتِیْوَانِ اَزُوا قُدْرَتِ مَندِ اَسْتِه
و قَدِ اَزْتُو دَ دَعْوَا کَدُو بِلْدِه حَقِ اَزُوا
مَحْکَمِ ایشْتِه مُوشِه.

۱۲ دِلِ خُو رِه طَرْفِ نَصِیْحَتِ-و-دَانَايِي
مَایِلِ کُو

و گُوشِ خُو رِه طَرْفِ عِلْمِ-و-مَعْرِفَتِ.
۱۳ اَز نَصِیْحَتِ-و-سَرزَنْشِ کَدُونِ بَاچِه
خُو کُوتَاهِي نَکُو؛

اگِه اُو رِه قَدِ چُوبِ بَزَنِي، اُو نَمُومَرِه.
۱۴ چُونِ وختِیکِه اُو رِه قَدِ چُوبِ مِي زَنِي،

جان شی ره از دوزخ نجات میدی.

۱۵ باچه مه، اگه حکمت دِ دل تُو بَشه،
دلِ ازمه ام خوش موشه.

۱۶ روح-و-روان مه خوشی مونه،
وختیکه لبای تُو دِ راستی توره مَوگه.

۱۷ نه ایل که دل تُو حَسَدِ خطا

کارا ره بُخوره،

بلکه شوقِ دل تُو تمامِ روزها ترسِ
خداوند بَشه.

۱۸ چون دَمزی رقم آینده تُو خوب موشه
و امید تُو از بین نَموره.

۱۹ باچه مه، گوش کُو: هوشیار-و-دانا بش
و دل خُو ره دِ راهِ راست هِدایتِ بدی.

۲۰ از جُمله آدمای شرابی

و نفرای پُرخور نَبش،

۲۱ چراکه آدمِ شرابی و شِکَمِ پَرست

مُحتاج موشه

و خاوشلگی اونا ره مُفلس مونه

تا اندازه که اونا خود ره قد کالای
دُنْدَه^a موبوشنه.

۲۲ نصیحتِ آته خور ره گوش بگیر که
او توره پیدا کده
و آبه خوره که پیر شد، خار-و-حقیر
حساب نکو.

۲۳ راستی ره بخر و او ره سودا نکو؛
حکمت، ادب و دانایی ره حاصل کو.
۲۴ آته اولادِ صالح-و-صادق غدر
خوشی مونه،

و کسی که صاحبِ باچه دانا بشه،
او خوشحال موشه.

۲۵ بیل که آته و آبه توشاد بشه،
و آبه که توره زبده، دز توفتخار کنه.
۲۶ باچه مه، دل خوره دز مه بسته کو
و چیمای توفتخار از راه های مه دور نشنه،

---

^a ۲۳:۲۱ کالای دُنْدَه یعنی کالای جنده و یا کهنه.

۲۷ چُون خاتُونِ بَدکارِ رَقْمِ یِگِ چُقُورِ
تاتُو اَلّی اَسْتَه

و زَنِ فاحِشَه مِثْلِ یِگِ چاهِ تَنگِ .

۲۸ اُو مِثْلِ دُزِ وَرِی دَ گِیتَه یِه

و تعدادِ بے ایمانا رَه دَ مینکل

مَرِدا کَلو مُونَه .

۲۹ کِی ناله دَرَه؟ کِی غَم-و-غُصَّه دَرَه؟

کِی جنجالِ دَرَه؟ کِی شِکایتِ دَرَه؟

کِی زَخمایِ بے عِلّتِ دَرَه؟

و کِی دَ چیمایِ خُو سُرخِی دَرَه؟

۳۰ اُو کَسایِ کِه دایمِ شرابِ مُوخوره

و اُونایِ کِه دَ پُشتِ شرابِ گُٹ

شُدَه مِیگرَدَه .

۳۱ دَ شرابیِ کِه رَنگِ شیِ سُرخِ شُدَه

و دَ مَنَه پیلَه جَلجَلِ مُونَه دِلِ

خُو رَه بستَه نَکُو،

چراکِه اُو دَ نَرَمیِ ازِ گُلُونِ تُو تاهِ مورَه

۳۲ و دَ آخِرِ رَقْمِ مارِ وَرِی تُو رَه مِیگَزَه

و مِثْلِ كَبْجِه مَار تُو ره نیش مِیزَنه.
۳۳ چیمای تُو چیزای عَجِیب ره مینگره
و دِل تُو دَ خیالاتِ کَجِ اَندیشه مونه.
۳۴ تُو رِقَمِ کَسی جور موشی که دَ
مَنه دریا خاو مونه

و مِثْلِ کَسی که دَ بلندترین جای
کِشتی اِستراحت مونه.

۳۵ و تُو مَوگی: ”مَره زَد، مگم ما
دَر دَ ره نَفامِیدُم.

مَره عذاب کد، لیکن احساس نکدوم.
پس گی ازی حالت بیدار موشم
تا که یگ پیله دیگه ام وچی کنم؟“

۱ قد آدمای خراب همچشمی نکو
و آرزو نکو که قد ازوا

شِشت-و-بَرَخاست کُنی،

۲ چرا که دِل ازوا دَ فِکَرِ ظَلَم کدو آسته
و لبای ازوا دَ باره شرارت توره مَوگه.

۳ خانه دَ وسیله حکمت-و-دانش جور موشه

و دَ سِرِ دَانَايِي أُسْتَوَارِ مُوْمَنَه،
۴ و دَ وَسِيْلَه عِلْم-و-دَانَايِي اُتَاقَايِ شِي
از هر رقم سامانای خوب و قِيْمَت
بای پُر مُوشه.

۵ آدَمِ دَانَا قُدْرَتِ شِي كَلُو يَه
و آدَمِ دَانِشْمَنْدِ قُوْتِ شِي زِيَادِ شُدَه موره،
۶ چُون بَلْدَه جَنْگِ كَدُو رَهْنُمَايِي
دُرُسْتِ لَازِمِ دَرِي،
و مُشَاوِرَا كِه كَلُو بَشَه،

پيروزي-و-كاميابي حاصِلِ مُونِي.
۷ آدَمِ جَاهِلِ دِسْتِ شِي دَ حِكْمَتِ نَمِيْرَسَه؛
أَوْ دَ مَجْلِسَا هِيچِ چِيْزِي بَلْدَه كُفْتُو نَدْرَه.
۸ كَسِي كِه دَ فِكْرِ بَدِي كَدُو اَسْتَه،
أَوْ رَه آدَمِ فِتْنَهْ كَرِ مُوْگَه.

۹ نَقْشَه هَايِ اَحْمَقَانَه پُرِ از كُناهِ اَسْتَه
و مَرْدُمِ از رِيْشْخَنْدِ كَرِ بَدِ مُوْبِرَه.

۱۰ اْگَه دَ رُوْزِ سَخْتِي، سُسْتِي-و-بِه
جُرَاتِي كُنِي،

طاقت تُو کم-و-ضعیف موشه.

۱۱ کسای ره که ناحق دَ مرگ محکوم

شده بَشه، نِجاتِ بدی

و از خلاص کدونِ کسای که ناحق سُون

إعدام بُرده موشه، دِریغ نَکُو.

۱۲ اگه بُگی: ”موازی توره خبر نَدشتی.“

آیا او کسی که دِلِ انسانا ره

مِینگره، نِیتِ تُو ره نَموفامه؟

و خُداوندِ که نِگاهوانِ جانِ تُو آسته، از

پگِ فِکرایِ تُو آگاه نییه؟

یَقینِ کُو که او هر کس ره دَ اندازه

اعمالِ شیِ آجر میدیه.

۱۳ باچه مه، از عَسَلِ بُوخورِ چُون

چیزی خُوب آسته،

و از شَهدِ غَلِبَلِکِ زَمبُورِ عَسَلِ که کام

تُو ره شِیرینِ مونه، مزه کُو؛

۱۴ پس ای ره باید بُفامی که حکمت ام

بلده جانِ تُو امی رقمِ شِیرینِ آسته،

و اگه اُو ره پيدا كُنِي آينده تُو خُوب مُوشه
و اُميد تُو از بَيْن نَموره.

۱۵ اِي اَدَمِ بَدكار، دَ گيتِه اَدَمِ صَادِقِ نَشِي
و خانِه ازو ره خراب نَكُو،

۱۶ چُون اَدَمِ صَادِقِ حَتِي اگه هفت دفعه

بُفته، باز ام باله مُوشه،

مگم بَدكارا گِرِفْتارِ بِلَا شُدِه

سَرِنگون مُوشه.

۱۷ وختِيكِه دُشْمون تُو چِيه مُوشه

خوشِي نَكُو

و غِيْتِيكِه اُو موفته دَ دِلِ حُو

خوشحال نَشُو،

۱۸ نَشْنِه كه خُداوند اِي كار تُو ره بِنگره

و دَ نظر شي بَد بِييه

و اُو قار خُو ره از بِلِه اَدَمِ بَدكار دُور كُنِه.

۱۹ از خاطرِ اَدَمِاي شَرِيرِ رَنجِ نَبَرِ

و قد بَدكارا بَخِيْلِي نَكُو،

۲۰ چراکه آدمِ بد آینده ندره
 و چراغِ آدمای بدکار گُل مُوشه.
 ۲۱ باچه مه، از خُداوند و پادشاه بترس
 و قد آدمای سرکش هم دست نشو،
 ۲۲ چُون اولغه تله تباهی دَ سرِ ازوا مییه
 و کس نمیدنه که خُداوند یا پادشاه چی
 بلا ره دَ سرِ ازوا میره.

۲۳ اینیا ام توره های آدمای حکیم
 و دانا آسته:
 دَ قضاوت طرفداری کدو کارِ خوب نییه.
 ۲۴ کسی که دَ آدمِ بدکار بُگه: "تُو
 بے گناه آستی."

از او کس مِلت ها بد مُوبره و قوما
 او ره نالت مُونه.

۲۵ مگم او کسای که بدکارا ره
 محکوم مُونه، خوش بختی

نصیب شی مُوشه

و ام بَرکتِ پیریمو دَزوا دَدَه مُوشه.

۲۶ جوابِ صادقانه

رقمِ ماخِ کدونِ دوستِ صَمیمیِ اَلّیِ آسته.

۲۷ اوّلِ فِکَرِ خُو ره دَ بِلِه زمینا و

کِشت-و-کارِ خُو بَگیر

و بعد ازو دَ فِکَرِ خانه آباد کدونِ خُو شُو.

۲۸ دَ ضِدِ همسایه خُو شاهیدی دروغِ ندی

و قد تورایِ خُو او ره بازیِ ندی.

۲۹ ایطورِ نَگوی "امو رقمِ که او دَ

ضِدِ ازمه کده،

ما ام دَ ضِدِ ازو امو رقمِ مُونُم

و دَ مُطابِقِ عملِ شیِ عملِ مُونُم."

۳۰ ما از گوشه کِشتِ آدمِ تُمبل

و از پالویِ باغِ انگورِ آدمِ کمِ عقلِ تیرِ شُدُم

۳۱ و دیدُم که دَ تمامِ جایِ شیِ خارِ سوزِ کده

و علفایِ پُوجیِ زمیِ ره گِرِفته

و دیوالِ سنگیِ شیِ چَپه شُدِه.

۳۲ پس ما توخ کده فکر کدم
 و چورت زده ای درس ره یاد گرفتُم:
 ۳۳ اگه دست بله دست میشینی،
 گاهی دَ خاو موری، گاهی دَ اورگیله،^a
 ۳۴ اوخته غریبی مثلِ راهزن
 و احتیاجی رقمِ آدمِ مُسَلَّحِ دَ بله تو مییه.

۲۵^۱ اینیا بخشِ دیگه مثلِ های
 سُلیمان پادشاه یه

که نفرای حزقیاه پادشاهِ یهُودا اونا
 ره رُوی نویسی کده:

۲ تاشه کدونِ بعضی راز ها یکی از
 عَظَمَت-و-بُزُرگی خُدا آسته،

مگم بزرگی پادشاه ها دَ پی بُردونِ بعضی
 مسائل، معلومدار مُوشه.

^a ۳۳:۲۴ «اورگیله» یعنی نیمِ خاو و نیمِ بے دار.

۳ اُمُو رَقْمِ كِه دِسْتَرَسِي دَ بِلَندي آسْمُو و
 دَ غُوچِي زَمِي نَامْمَكِن آسْتِه،
 پِي بُرْدُونِ دِلِ پَادشَاهِ هَا اَمِ اِمْكَانِ نَدْرِه.
 ۴ مَوَادِ نَپَاكِ رِه اَز نَقْرِه جَدَا كُو
 تَا زَرَكْر اَز وَيَكِ ظَرْفِ جُورِ كَنِه.
 ۵ آدَمِ بَدْكَارِ رِه اَز پِيشِ پَادشَاهِ دُورِ كُو
 وَ تَخْتِ پَادشَاهِ دَ صَدَاقَتِ-و-رَاسْتِي
 پَايْدَارِ مَوْمَنِه.

۶ خُودِ رِه دَ حُضُورِ پَادشَاهِ پِيشِ پِيشِ نَكُو
 وَ دَ جَايِ مَرْدُمِ بُزْرَكِ ايسْتِه نَشُو.
 ۷ بَهْتَرِ آسْتِه كِه دَزِ تُو كُفْتِه شُنِه:
 ”بَالِهْتَرِ بِيِه”

نِسْبَتِ دَزِي كِه تُو رِه اَز پِيشِ
 شَخْصِ بُزْرَكِ
 كِه چِيْمَايِ تُو اَو رِه دِيْدِه، دُورِ كُنِه.
 ۸ دِسْتِي بَلِدِه دَعْوَا كَدُو دَ مَحْكَمِه نَرُو،
 نَشُنِه كِه آخِرْكَارِ هَمْسَايِه تُو، تُو
 رِه شَرْمِنْدِه كُنِه.

پس دَ اُو غَیْتِ تُو چِی جَوَابِ مِیدِی؟
 ۹ وختیکه قد همسایه خُو دعوا مونی
 رازی ره که دَ باره همسایه خُو از آدمِ
 دیگه شنیدے، فاش نکو،
 ۱۰ نَشْنَه که دیگه کس بِشْنَوَه و تُو
 ره ملامت کنه
 و بدنامی از بله تُو دُور نَشْنَه.
 ۱۱ توره که دَ جای شی گفته شنه،
 رقمِ ٹوٹه های طِلا وَری آسته که دَ بله
 چیزی نُقْریبی کار شده.
 ۱۲ نصیحتِ آدمِ دانا بلده کسی که
 گوشِ شِنُوا دره
 رقمِ حَلِقَه طِلا و جَوَاهِرَاتِ اَلّی آسته.
 ۱۳ قاصدِ صادق-و-وفادار
 مِثْلِ اُو یَخِ دَ گرمی تایستو
 جانِ اُو کسای ره تازه مونه که
 اُو ره رَبِی کده.

۱۴ کسی که از سخاوتِ مندی خُو لاف میزَنه،

مگم دَ کس چیز نَمیدیه
رقمِ باد و اُورِ بے بارش اَلّی آسته.

۱۵ آدمِ با حوصله میتنه که حاکم

ره قِنَاعَتِ بَدیه

و زبونِ نَرم میتنه حتی استُغو ره
میده کُنه.

۱۶ اگه عَسَل پیدا کدی، دَ اندازه

شی بُوخور،

چراکه مُمکنه دِل بد شُدِه اِسْتِفراق کُنی.

۱۷ پای خُو ره از رَفْتونِ کَلو دَ خانِه

همسایِه خُو بَگیر،

نَشْنه که او از تُو بیزار شُنه و بد شی بیه.

۱۸ کسی که دَ بارِه همسایِه خُو

شاهِدی دروغِ بَدیه،

مِثْلِ تَوَرزی، شمشیر و تیرِ تیز وَری آسته.

۱۹ اِعْتِمادِ دَ آدمِ خاینِ دَ روزِ سختی

رقمِ دَندونِ لَق و پای لَرزو اَلّی آسته.

۲۰ بَيْتِ خَانِدُو دَ آدَمِ غَمِگِينِ
مِثْلِ اَزِي اَسْتَه كِه كَالَايِ يِگِ نَفَرِ رِه دَ
رُوزِ يَخِي اَز جَانِ شِي بُر كُنِي
و تَرُشِي رِه دَ بَلِه شُورِه خَاكِ بِنْدَزِي.

۲۱ اگِه دُشْمُونِ تُو كُشْنِه يِه، دَزُو نَانِ بَدِي
و اگِه تُشْنِه يِه، آو.

۲۲ چُونِ قَدِ اَمْزِي كَارِ قَوْغِ هَايِ اَتِشِ رِه
دَ بَلِه تَوْلِغِه شِي كُوڈِ مُونِي،^a
و خُداوندِ اَجْرِ اَمْزِي عَمَلِ تُو رِه
دَز تُو مِيدِيه.

۲۳ اْمُو رَقْمِيكِه بَادِ شِمَالِ مِيِيه و
بَارِشِ رِه مِيرِه،
اْمُو رَقْمِ زِيُونِ غَيْبَتِ گُويِ اَمِ قَارِ-و-خَشْمِ
رِه دَ بَارِ مِيرِه.

---

^a ۲۵:۲۲ قَوْغِ دَ بَلِه سِرِ كُوڈِ كَدُو يَعْنِي تُو اُو رِه اْمُو قَسِ
شَرْمِنْدِه مُونِي كِه اُو مَرِگِ خُو رِه طَلَبِ مُونِه، اْمُو رَقْمِ كِه
قَوْغِ، وَخْتِي دَ بَلِه سِرِ كَسِي بُفْتِه، اُو مَوْمُرِه.

۲۴ زندگی کدو دَ یگ گوشه بام بهتر آسته
از زندگی کدو قد خاتونِ جنجالی
دَ یگ خانه.

۲۵ خبرِ خوشی که از مُلکِ دُور مییه،
مِثْلِ ازی آسته که آوِ یخِ دَ جانِ
تُشنه لبِ میرسه.

۲۶ آدمِ صادقِ که خود ره دَ پیشِ آدمِ
بدکارِ خَمِ مُوکنه
رقمِ خُدْ کدونِ آوِ چشمه و یا غُطولِ کدونِ
آوِ چشمه بُلْبُلَاغ^a آسته.

۲۷ اموِ رقمیکه خوردونِ عسلِ غدرِ
شی خُوبِ نییه،
از مردُمِ تَوَقُّعِ کدونِ تعریفِ و تَوَصِیفِ
امِ خُوبِ نییه.

۲۸ کسی که دَ سرِ نفسِ خُو حاکِمِ نییه،

---

^a ۲۵:۲۶ "چشمه بُلْبُلَاغ" یعنی یگ چشمه که آو قد
فشار از مَغزِ کوه بُر موشه.

اُو رِقْمِ شَارِ بے دیوال-و-بے دِفَاعِ
وَرِی اَسْتَه.

۱ اُمُو رِقْمِیْکَه بَرَف بَارِیْدُو دَ تَایَسْتُو
و بَارِشِ دَ فَصْلِ دِرُو خُوبِ نِیْیَه،

پس اِحْتِرَامِ کَدُو دَ آدَمِ بے عَقْلِ
اَم سَمِ نَمِیْیَه.

۲ اُمُو رِقْمِ کَه مُرْغَکِ دَ وَخْتِ پَرَوَازِ
کَدُو بَالْکِ مِیْزَنَه

و غُجّی^a دَ وَخْتِ پَرِ زَدُو دَ جَایِ نَمِیْشِیْنَه،
اُمُو رِقْمِ نَالْتِ بے دَلِیْلِ اَم دَ سِرِ کَسِ
نَمِیْشِیْنَه و تَاثِیْرِ نَدْرَه.

۳ قَمْچِی بَلْدَه اَسْپِ، نُخْتَه بَلْدَه خَرِ
و اَدَبِ چُوبِ بَلْدَه پُشْتِ اَدْمَایِ بے
عَقْلِ اَسْتَه.

۴ دَ سَوَالِ آدَمِ بے عَقْلِ جَوَابِ بے عَقْلِی نَدِی،
نَشْنَه کَه تُو اَم رِقْمِ اَزُو وَرِی شُنِی.

^a ۲۶:۲ غُجّی یعنی قَرَقُلَاجِ.

۵ آدمِ بے عقل رہ دے مُطابِقِ بے عقلی
 شی جوابِ بدی،
 تاکہ او خود خُو رہ دانا حساب نَکُنہ.
 ۶ کسی کہ پیغام رہ دے دِسْتِ اَدَمِ بے
 عقل ریبی مُونہ،
 او رقمِ امزو کسی آستہ کہ پای
 خُو رہ مُنْثی کدہ
 یا یگ پیلہ زهر رہ وُچی کدہ بَشہ.
 ۷ مَثَلِ کہ از دانِ اَدَمِ بے عقل بُر مُوشہ،
 رقمِ پای های شَل وَری سُست-و-بے
 حَرکت آستہ.
 ۸ اِحْتِرامِ کدو دے اَدَمِ بے عقل،
 مِثَلِ سنگِ ایشْتو دے پَلْخَمو یہ.
 ۹ مَثَلِ کہ از دانِ اَدَمِ بے عقل بُر مُوشہ
 رقمِ خاری آستہ کہ دے دِسْتِ اَدَمِ
 نِشہ گور مورہ،
 یعنی بے تاثیر آستہ.

۱۰ کسی کہ آدمِ بے عقل یا آدمِ راہِ رَو^a

رہ دَ وَظیفہ مُقَرَّر مُونہ

رقم میرگنِ بے تجربہ وَری آستہ کہ تیر

شی ہر کس رہ اوگار مُونہ.

۱۱ امُو رقم کہ سگ دَ بِلہ قی کَدگی

خُو پس مییہ،

آدمِ بے عقل ام بے عقلی خُو رہ

تکرار مُونہ.

۱۲ امُو آدم رہ مینگری کہ دَ نظرِ خود

خُو دانا آستہ؟

نِسَبَت دَ امزُو نفر بِلدہ آدمِ بے عقل

اُمید کلوتر آستہ.

۱۳ آدمِ ٹمبل مُوگہ: ”دَ راہ شیر آستہ!

شیر دَ کُوچہ ہا و بازار می گردہ!“

۱۴ درگہ دَ سِرِ لَخک خُو دَور مُوخورہ،

و ٹمبل دَ بِلہ جاگہ خُو.

---

^a ۱۰:۲۶ آدمِ راہِ رَو یعنی مُسافر کہ نابلد آستہ.

۱۵ آدمِ ثَمْبِلِ دِسْتِ خُو رِه دَ کاسه
دِرَازِ مُونِه؛

مِگَم از بَس که کَلو سُسْتِه، اُو رِه پَس
دَ دَانِ خُو بُرْدِه نَمِیْتَنِه.

۱۶ آدمِ ثَمْبِلِ دَ نَظَرِ خُو هُوَشِیَارْتَرِ
از هَفْتِ نَفَرِ اَسْتِه که جَوَابِ
عَاقِلَانِه مِیْدِیِه.

۱۷ آدمِ که دَ یِگُو دَعْوَا مُدَاخِلِه کُنِه که
مَرْبُوطِ دَ خُودِ شِی نَبَشِه،
رَقْمِ شَخْصِی اَسْتِه که از گُوشای
کُتِه گِرِفْتِه کَش مُونِه.

۱۸ آدمِ دِیُونِه که تِیْرَه‌ای اَتِشِی
و کُشْتَنِی رِه ایلِه مُونِه،

۱۹ مِثْلِ اَمْرُو اَدَمِ اَسْتِه که هَمْسَایِه
خُو رِه بَازِی مِیْدِیِه

و بَعْدِ اَزُو مُوگِه: "مَا خُو شُوخِی کُدَم!"

۲۰ از نَبُودُونِ خَاشِه اَتِشِ کُلِ مُوَشِه،

از نبودنِ آدمِ بدگوی جنجال
خلاص موشه.

۲۱ رقمی که زغال بلده قوغ و خاشه
بلده آتش آسته،
امو رقم آدمِ فتنه‌گر بلده جنگ-و-جنجاله.

۲۲ توره های آدمِ شیطو رقمِ لغمه های
خوراکِ مزه‌دار آسته
که قورت موشه و د وجودِ انسان مومنه.

۲۳ رقمی که طوس، روی دُرشتِ ظرفِ
گلی ره لَخشمِ مونه،

امو رقم لبای لَخشمِ ام بدی های
دل ره تاشه مونه.

۲۴ آدمِ بد، نَفَرَت-و-کینه خُو ره قد
لبای خُو پوش مونه،
د حالیکه دل شی پُر از فریب-و-چال آسته.

۲۵ هر چند که توره ازو نرم-و-چرب
بشه، دَزُو باورِ نَکُو،

چراکه دَ دلِ شی هفت چیزِ نَفَرَتِ
انگیز و جُودِ دَرِه.

۲۶ هر قدر که نَفَرَتِ ازو قد حیلِه-و-نیرنگ
تاشه شُنِه،

باز ام بدی شی دَ پیشِ مردُم
معلومدار موشه.

۲۷ کسی که دَ دیگا چاه بِکَنِه، خود
شی دَمزُو چاه موفته

و کسی که سُونِ دیگه کس سنگ لول
میدیه، امو سنگ پس دَور خورده
دَ خود شی مُوخوره.

۲۸ دروغ گُفتو دَ حقیقت نَفَرَتِ کدو
از مردُم آسته

و نتیجه چاپلوسی خرابی آسته.

۱ دَ باره صَباحِ خُو پُف-و-پِئاق نَکُو،

چراکه نَمیدنی صَباح

چی واقعه موشه.

۲۷

۲ بیل که نفرِ دیگه از تو تعریف کنه،

نه که دانِ خود تو،

و یگو شخصِ دیگه تو ره خوب بُوگه،

نه که زبونِ خود تو.

۳ سنگِ گِرنِگِ آسته و ریگِ و زَندار،

مگم تَحْمَلِ آدَمِ جاہِلِ که دیگرو ره تُش

مُوکْنَه از هر دُو کده سخت تره.

۴ قارِپُر از ظُلمِ آسته و غَضَبِ مِثْلِ سیل،

مگم کی میتنه دَ برابرِ همچشمی

ایسته شُنه؟

۵ سرزَنشِ عِلنی

از مُحَبَّتِ تاشکی بهتر آسته.

۶ زَخْمای که از طرفِ دوست دَ و جُود

مییه از وفاداری شی آسته،

مگم ماخ های کلونِ دُشمو، از

دُشمنی شی.

۷ کوره سیر حتی از عَسَلِ ام بد شی مییه،

مگم بلده آدم گُشنه هر چیزی
تلخ ام شیرینه.

^۸ آدم که از خانه خو دور و سرگردو موشه،
رقم مرغاک آلی آسته که از وار
خو دور شده بشه.

^۹ روغو و عطر دل ره خوش مونه،
و مشوره که از تی دل دوست
بشه، شیرینه.

^{۱۰} دوست خود خو ره و دوست آته خو

ره هیچ غیت ایله نکو،
و د وخت مصیبت د خانه برار خو نرو.
همسایه نزدیک از برار دور کده
بهتر آسته.

^{۱۱} باچه مه، دانایی ره یاد بگیر و
دل مره خوش کو،
تا کسای که میخایه مره ملامت کنه،
جواب شی ره بدیم.

۱۲ آدمِ هوشیارِ بلا ره مینگره و خود
ره تاشه مونه،

مگم آدمِ نادو پیش موره و خود
ره گرفتار مونه.

۱۳ کسی که ضامنِ شخصِ بیگنه شده،

کالای شی ره گرو بگیر
و امو چیز شی ره مثلِ گرو نگاه کو،
چراکه او ضامنِ خاتونِ بیگنه شده.

۱۴ کسی که صباح‌گاه باله شده د دوست

خو د آوازِ بلندِ دعای خیر مونه،

دعای شی بلده خود شی نالت

حساب موشه.

۱۵ خاتونِ جنجالی و چقکِ دوام دار

د روزِ بارش،

هر دوی شی یگ رقم آسته.

۱۶ کسی که میخایه ازو جلوگیری کنه

رقمِ کسی آسته که میخایه دم

باد ره بگیره،

یا ای که روغو ره قد چنگلِ دِست
خُو بگیریه.

۱۷ امو رقم که آیین، آیین ره تیز مونه،
یگ آدم ام میتنه عقل-و-هُوش^a
دوست خُو ره تیز کُنه.

۱۸ کسی که درختِ انجیر ره پرورش
مونه از میوه شی مُوخوره،
و کسی که اربابِ خُو ره خدمت مونه،
او صاحبِ ابرو موشه.

۱۹ رقمی که او رُوی انسان ره نشو میدیه،
امو رقم دِلِ انسان ام اصلیت شی
ره نشو میدیه.

۲۰ رقمی که عالمِ مُردا و دوزخ هیچ
وخت سیر نموشه،
امو رقم چیمای انسان ام سیر نموشه.

---

^a ۲۷:۱۷ دَ جای «عقل-و-هُوش» دَ زبونِ عبرانی «رُوی»

نوشته یه.

۲۱ جامِ زرگری بَلَدِه نُقره آو کدو و دُکو
بَلَدِه آزمایشِ طِلّا یِه،
مگم انسان از دانِ صِفَتِ گَرِ خُو
شِنَخْتِه مَوْشِه.

۲۲ آدمِ جاہِلِ رِه حتّیٰ اگه قد دانه‌بابِ قتی
دَ مَنِه اُوغُور اَنَدخْتِه قد دِسْتِه شی بُکُوی،
باز ام جِهالتِ شی گُم نَمُوشِه.

۲۳ دَ حالِ رَمِه خُو خُوبِ هُوشِ خُو رِه بِگِیر
و دَ بِلِه گِلِه خُو تَوَجُه کُو،
۲۴ چراکه مال-و-دَوْلَتِ دُنیا دایمی نییِه،
و تاج-و-تَخْتِ یِگِ پادشاهِ ام تا اَبَدِ بَلَدِه
نسلِ شی باقی نَمُومَنِه.

۲۵ وختیکه علفِ تامو شُد،
حاصِلِ نُو سَوزِ مُونِه و علفِ کوهِستو
دِرُو مَوْشِه،

۲۶ اُو غِیتِ گوسپندو بَلَدِه کالای
تُو پاشُم مِیدیه،

و فروشِ تُّكّه ها، قِیْمَتِ زَمی خَرِیدو

رِه بَلدِه تُو تِیَار مُونِه،

^{۲۷} و شِیرِ بُزَا بَلدِه خوراکِ خود تُو و

خوراکِ خانوارِ تُو

و ام بَلدِه پَرورِشِ کَنیزایِ تُو بَس مُونِه.

^۱ بَدکارا دُوتا مُونِه دَ حالِ کِه هیچ **۲۸**

کَس اونا رِه دُمبالِ نَمُونِه،

مگمِ آدمایِ صَادِقِ رَقْمِ شِیرِ اَلی

دِلاوَرِ اَسْتِه.

^۲ اگِه یِگِ مُلکِ دُچارِ فِسادِ شُنِه،

حُکمرانایِ شیِ زیادِ موشِه؛

لیکِن یِگِ رِهبرِ هُوشیارِ و دانا مَمَلکَتِ

رِه اُسْتوارِ-و-آرامِ نِگاهِ مُونِه.

^۳ حاکِمِ پَسْتِ کِه دَ بِلِه غَرِیبا ظَلَمِ مُونِه

رَقْمِ بارِشِ تِیزِ وریِ اَسْتِه کِه حاصِلاتِ

رِه از بَینِ مَوْبَرِه.

^۴ کَسایِ کِه شَرِیعتِ رِه ایلِه مُونِه، اونا

بَدکارا رِه صِفَتِ مُونِه،

لیکن کسای که از شریعتِ اطاعتِ مونه،
دَ خِلافِ بَدکارا دَ حالِ مُبارزه آسته.

۵ بَدکارا آرزشِ عدالت ره نَمیدنه،
مگم کسای که دَ جُسْتُجوی خُداوند
آسته تمامِ چیز ره مُوفامه.
۶ آدمِ غریب که دُرستکار بَشه
از آدمِ پُولدارِ که بیراه بَشه، بهتر آسته.
۷ کسی که از شریعتِ اطاعتِ مونه،
باچه دانا یه،

مگم کسی که قد آدمای خراب اَنڈیوال
آسته، آته خُو ره رَسوا مونه.
۸ کسی که مال-و-دولت خُو ره از
راهِ سُودخوری-و-مَنفَعَتِ جویی
دَ دستِ میره،
اُو ره بَلدِه کسی جَمِ مُوکنه که اُو
دَ غریبا رَحِمِ دَره.

۹ آدمی که گوش خور ره از شنیدون

شریعت دور میدیه،

خداوند حتی از دُعای امزو آدم بد موبره.

۱۰ کسی که آدم دُرستکار ره د راه

بد دعوت مونه

خود شی د چاه موفته؛

مگم پاداش-و-میراثِ خُوب نصیب

آدمای پاک موشه.

۱۱ آدم دَوْلتمند د نظرِ خود خُو

هُوشیار آسته،

مگم شخصِ غریب که دانا بشه، از

حقیقتِ ازو خبر دره.

۱۲ وختیکه آدمای نیک کامیاب موشه

تمام کسا خوشی مونه،

مگم غیتیکه بدکارا د قدرت میرسه

مردم خود ره تاشه مونه.

۱۳ شخصی که خطای خُو ره بپوشنه،

کامیاب نموشه،

مگم هر کسی که او ره اقرار کُنه و ازو
دست بکشه، رحمت کمایی مونه.

۱۴ نیک د بختِ آدمِ که ترسِ خداوند

ره همیشه د دل خو دَره،

مگم کسی که سنگِ دل آسته د

بلا گرفتار موشه.

۱۵ آدمِ بدکارِ که د بله مردمِ بیچاره

حُکمرانی مونه،

مثلِ شیرِ دَرنده و خرسِ حمله‌گر آسته.

۱۶ حُکمرانِ کم‌عقلِ د سرِ مردمِ خو

ظلم مونه،

مگم یگ پادشاه که از بی‌انصافی و

رشوت خوری نفرت دشته بشه،

حُکمرانی شی دوام دار مومنه.

۱۷ یگ آدمِ که خونِ کدم کس د

گردون شی بشه،

او تا دمِ مرگ فراری آسته.

نه ایل که کس او ره کومک کنه.

۱۸ او کسی که د راه راست گام میله

نجات پیدا مونه،

لیکن او کسی که د راه های کج

موره، یگ دم چپه موشه.

۱۹ شخصی که د زمین خو کشت-و-کار

مونه از نان سیر موشه،

مگم کسی که از چیزای فضول پیروی

مونه، سخت دچار غریبی موشه.

۲۰ آدم نیک، خیر-و-برکت کلو نصیب

شی موشه،

مگم کسی که میخایه د عجله دولت مند

شنه، او بے جزا نمومنه.

۲۱ طرفداری کدو کار خوب نییه،

لیکن یگو کس آسته که حتی بلده یگ

لغمه نان ام، خود ره خطاکار مونه.

۲۲ آدم سُخ سرگرم جم کدون دارایی آسته

و نَمُوفامه که احتیاجی -و- تنگدستی
دَ اِنْتَظار شی آسته.

۲۳ کسی که یگ آدم ره سرزنش مونه،
دَ اَخر خَیر-و- بَرَکتِ کَلو مینگره،
نِسبَتِ دَزُو کسی که قد زیون خُو
چاپلوسی کده.

۲۴ کسی که آته و آبه خُو ره چور مونه
و مَوگه که "ای گناه نییه،"
اَو آدم رَفیقِ تَخْرِیبِ کارا حساب موشه.
۲۵ آدم حَرِیصِ باعِثِ جنگ-و- جنجال آسته،
مگم کسی که دَ خُداوند تَوکُلِ کُنه،
کامیاب موشه.

۲۶ کسی که دَ خود خُو تکیه کُنه
بے عقل آسته،

لیکن کسی که دَ راهِ حِکمتِ گام بیله، اَو
دَ اَمَن-و- سُکُونِ زندگی مونه.

۲۷ شخصی که دَ مَرْدُمِ غَرِیبِ کومک کُنه،
دَ هِیچ چیز مُحتاج نَموشه،

مگم آدمی که چیمای خُو ره ازوا پُوٹ
 کُنه، نالت های کَلو دَ بِلَه شی مییه.
 ۲۸ وختیکه آدمای بدکار دَ قُدرت میرسه،
 مردُم خود ره ازوا پُوٹ مونه،
 مگم غیتیکه اونا تَباه موشه، تعدادِ
 آدمای نیک بسم کَلو موشه.

۲۹
 ۱ کسی که بعد از سرزنشِ زیاد،
 بسم کَله شَخی کُنه
 اولغَه تله میده موشه و دیگه علاج ندره.
 ۲ وختیکه آدمای نیک دَ اکثریت بَشه
 مردُم خوش آسته،
 مگم آدمِ بدکار که حُکمرانی کُنه،
 مردُم ناله مونه.

۳ آدمی که حکمت ره دوست دَره آته
 خُو ره خوشحال مونه،
 لیکن کسی که قد خاتُونوی بدکار دوستی
 کُنه مال-و-دولت خُو ره برباد میدیه.

۴ پادشاهِ عَادِلِ مَمْلَكَتِ خُو رِه
محکم-و-قوی جور مُونِه،
مگم آدَمِ رِشَوَتخورِ مُلکِ خُو رِه
خراب مُونِه.

۵ کسی که قد همسایه خُو چاپلوسی مُونِه،
حَلِقِه دام رِه دَ پای شی میندزه.
۶ آدَمِ بَدِ دَ دامِ گُناهِ خُو گِرِفَتارِ مُوشِه،
مگم آدَمِ نیک سرُود میخانه و
خوشی مُونِه.

۷ آدَمِ نیک حقِ غریبا رِه دَرکِ مُونِه،
لیکن آدَمِ بَدکارِ دَ فِکِرِ ازوا نییه.
۸ آدَمایِ لُوڈِه دَ شارِ شورِشِ میندزه،
مگم آدَمایِ دانا قار رِه تا میسَنَه.
۹ اگه آدَمِ دانا قد آدَمِ جاهِلِ دعوا دَرِه،
آدَمِ جاهِلِ یا قارِ مُوشِه و یا رِیشخندی
مُونِه، مگم آرام نَمُوشِه.

۱۰ آدَمایِ که تُشنِه خُونِ اَسْتِه، دَ حَقِیْقَتِ
از آدَمِ بے گُناهِ نَفَرَتِ دَرِه،

مگم آدمای راستکار سلامتی جانِ
ازو ره میخایه.

۱۱ آدمِ بے عقل قار-و-خشم خُو ره

یگرهیی از خُو بُر مُونه،

مگم آدمِ دانا جلوِ قار خُو ره میگیره.

۱۲ اگه حاکمِ دَ تورای دروغ کَلو گوشِ بدیه،

تمامِ خادمای شی بدکار جور مُوشه.

۱۳ آدمِ غریب و آدمِ ظالم یگ رنگی

شی دزی آسته

که خُداوند چیمای هر دُوی شی

ره بینا کده.

۱۴ یگ پادشاه که غریبا ره دَ راستی

قضاوت کُنه،

تختِ پادشاهی شی تا اَبَد پایدار مُومنه.

۱۵ چوب زَدو و سرزنش، حکمت

ره دَ بار میره،

مگم باچه بے جلوِ آبه خُو ره شرمنده مُونه.

۱۶ وختیکه تعدادِ آدمای بدکار کلو شنه
گناه غدر موشه،
مگم آدمای نیک نابودی ازوا ره
دَ چیم خُو مینگره.
۱۷ بچکیچای خُو ره تریبه-و-اصلاح کُو
تاکه باعثِ آرامش تُو شنه
و دَ جان تُو خوشی-و-لذت بیره.

۱۸ دَ جایی که پیغامِ خُدا نییه، مردُم
بے راه موشه،
مگم نیک دَ بختِ کسی که احکامِ
خُدا ره پوره کنه.
۱۹ خدمتگار تنها دَ نصیحت
اصلاح نموشه،
اگرچه تورای تُو ره موفامه، مگم
از آید تُو نموشه.

۲۰ امو آدم ره مینگری که دَ عجله
جواب میدیه؟

نِسَبَتِ دَ امْرُؤِ آدَمِ بِلَدِهِ آدَمِ بَعِ عَقْلٍ
أَمِيدٍ كَلُوتَرِ أَسْتَه.

۲۱ کسی که نوکر خوره از ریزگی
د ناز پرورش مونه،
او د آخرکار بلده بادار خو کوٹیو
جور موشه.

۲۲ آدم بدقار جنجال پیدا مونه
و آدم تند خوی باعث گناه های
کلو موشه.

۲۳ کبر-و-غرور انسان او ره د زمی میزنه،
لیکن فروتنی انسان باعث سربلندی
شی موشه.

۲۴ کسی که قد دز شریگ آسته، او
دشمن جان خود خویه،
چراکه او د محکمه قسم دده موشه، مگم
راستی ره اقرار نموکنه.

۲۵ کسی که از انسان ترس موخوره،
د دام گرفتار موشه،

لیکن آدمی که د خداوند تَوَكَّل كُنْه
محفوظ مومنه.

۲۶ غدر مردُم از حاکمِ اِنْتِظَارِ
لُطْف-و-مِهْرَبَانِی ره دَرِه،
لیکن قضاوت-و-اِنصاف دَ سِرِ اِنسان
فقط از طرفِ خُداوند آسته.
۲۷ آدم نیک از بدکارا نَفَرَت دَرِه،
و بدکارا از آدم نیک.

۳۰
۱ اینیا تورای آگور باچه یاقه آسته
که بلده ازو وَحی اَمَدَد،
و او امی ره دَ اِیْتِیْیِل و اُوکال نقل کد:
۲ راستی که ما از پگِ آدما کده
کَلو بے عقل اَسْتُم
و دانایی اِنسان ره نَدَرُم.
۳ ما حِکْمَت ره یاد نَگِرْفَتِیْم
و هیچ معلومات دَ باره خُدا نَدَرُم.

۴ اُو کی آسته که دَ آسمو باله رفت

و ازونجی تا اَمَد؟

اُو کی آسته که باد ره دَ مُشت خُو جَم کد؟

اُو کی آسته که آو ها ره دَ چَپَن

خُو بَند کد؟

اُو کی آسته که حُدودِ زمی ره تعیین کد؟

نامِ ازو چی آسته و باچه شی چی نامِ دَره؟

بُگی اگه میدنی!

۵ تمامِ تورای خُدا پاک-و-خالصِ آسته،

اُو رقمِ سپر از تمامِ کسای که دَزُو

پناه موبَره، حِفَاطَتِ مُونه.

۶ دَ تورای ازو هیچ چیزِ اِضافه نَکُو،

نَشَنه که تُو ره سرزنش کُنه و تُو

دروغگوی حِسَابِ شُنی.

۷ آی خُدا، پیش ازی که بُمُرَم از تُو

دُو چیزِ طلبِ دَرَم

که از مه دِریغ نَکنی:

۸ مَرَه از غَلَطی و دروغ گفتو دُور نِگاه کُو؛
و مَرَه نَه غَرِیب جور کُو و نَه دَوْلَتَمَند،
بَلِکِه اَمُوقَس رُوزی بَدی کِه
ضُرُورَت دَرُم.

۹ چُون اگِه دَوْلَتَمَند شُنُم اِمکان دَرِه
تُو رِه اِنکار کُنُم
و بُگُم: ”خُداوند کِی اَسْتِه؟“
اگِه غَرِیب شُنُم اِمکان دَرِه، دُزی کُنُم،
و نامِ خُدای خُو رِه بے حُرْمَت کُنُم.

۱۰ نوکر رِه پِیشِ صَاحِبِ شِی بَد نَگوی؛
نَشْنِه تُو رِه نَالَت کُنِه و تُو مُجْرِم
حِساب شُنی.

۱۱ اُوطور یِگ نَسلی ام و جُود دَرِه کِه اُونَا
اَتِه گون خُو رِه نَالَت مُونِه
و اَبه گون شِی ازوا خَیر نَمینگرِه.

۱۲ و اُوطور یِگ نَسلی ام و جُود دَرِه کِه
اُونَا دَ نَظَرِ خُود خُو پَاک اَسْتِه،

مگم از نجاست خُو پاک نَشُدِه .
 ۱۳ باز ام یگ نسلِ دِیگِه و جُود دَرِه که
 چیمای شی پُر غُرور آسته
 و کِرپکای شی پُر کِبِر .
 ۱۴ گروهِ دِیگِه آسته که دَندونای
 شی رقمِ شمشیر
 و آلاشه های شی رقمِ چاقو ها آسته ،
 تاکه غریبا ره از رُوی زمی ،
 و مُسکینا ره از بَینِ مردُم قُورت کُنه .

۱۵ زَالُو دُو دُختر دَرِه^a
 که اونا مُوگِه ” بَدی، بَدی . ”
 سِه چیز آسته که سیر نَمُوشه ،
 بَلکِه چار چیز آسته که هرگز نَمُوگِه
 ” بَس آسته: ”

---

^a ۳۰:۱۵ «زَالُو» یعنی جوگ و یا کِرْمی که دَ سر و دُم
 خُو نیش دَرِه که از هر دُو طریق میتنه از پوستِ اِنسان
 خُون چوش کُنه .

۱۶ عالمِ مُرده ها،

رَحِمِ نازای،

زمینی که از او سیر نَمُوشه

و آتشی که هرگز نَمُوگه ”بَس آسته!“

۱۷ چیمی که آته خُو ره ریشخند مونه

و از آیدِ آبه خُو نَمُوشه،

زاغ های دَرّه امو چیم ره از کاسه

سر بُر مونه

و چُوچه های بُرگج اُو ره مُخوره.

۱۸ سه چیز بلده مه کلو عجیب آسته،

بلکه چار چیز آسته که ما اونا

ره نَمُوفامم:

۱۹ پرواز کدونِ بُرگج د آسمو،

راه رَفتونِ مار د رُوی تَخته سنگ،

تیر شُدونِ کِشتی از بحر

و پیدا شُدونِ عِشق بینِ دُختر و باچه.

۲۰ رُوشِ خاتونِ بدکار اینی رقم آسته:

اَو یَکُو چِیز رِه مُوخورِه و دان خُو
رِه پاک کده مُوگه که
”ما هیچ گناه نکدیم.“

۲۱ دَ سَبَبِ سِه چِیز زمی لَرزه مُونه،
بَلکِه چار چِیز رِه زمی بَرداشت
کده نَمیتنه:

۲۲ غلامی که حُکمرانی کُنه،
آدمِ اَحَمَق که از نان سیر شُده بَشه،
۲۳ خاتونِ نَفَرین شُده که شُوی کده بَشه
و کِنیزی که جای خاتونِ اَرباب خُو
رِه گِرِفته بَشه.

۲۴ چار چِیز آسته که دَ زمی کَلو ریزه یِه،
مگم غَدَر دانا:

۲۵ مُورچه ها که یگ مخلُوقِ ضَعیف آسته،
لیکن خوراک خُو رِه دَ تایستو
ذخیره مُونه؛

۲۶ خرگوشِ کوهی که یگ قومِ ناتو آسته،
مگم وُر خُو ره دَ مَنه سنگای
قاده جور مونه؛

۲۷ مَلخِ ها که پادشاهِ ندره،
لیکنِ پگِ ازوا دِسته دِسته حَرکتِ مونه؛
۲۸ و چَلپاسه که میتنی اُو ره دَ دِست
خُو بگیری،
مگم اُو دَ قصرِ های پادشاهِ ها ام
زندگی مَوکنه.

۲۹ سِه چیزِ وِجودِ دَره که دَ هَوای
بِلندِ قَدَمِ مِیزنه،
بَلکِه چار چیزِ آسته که راهِ رفتون
شی با عِزَتِ آسته:

۳۰ شیر که پادشاهِ حیوانا آسته
و از هیچ چیزِ پَسکده نَمونه،^a

---

^a ۳۰:۳۰ «پَسکده نَمونه» یعنی از هیچ چیزِ ترس
نَمُوخوره.

۳۱ خُرُوسِ نَوَبَنگی که کونتی کونتی

راه میگرده،

یگ تکه،

و یگ پادشاه که قد لشکر خُو بَشه.

۳۲ اگه از رُوی حَمَاقَتِ خُو مَغْرُور شُدی

یا اگه نَقَشِه شَیْطانی دَ دِلِ خُو کَشیدی،

پس دِستِ خُو ره بِلِه دان خُو بیل.

۳۳ چُون از خِشپِه کدُونِ شِیرِ پَنیرِ جُور مُوشه

و از خِشپِه کدُونِ بِنیِ خُونِ جاری مُوشه

و از پَیدا شُدُونِ قار، جنگ-و-جَنجال

دَر میگیره.

۱ اینیا تورای لیموئیل پادشاه

مَسَه آسته

که آبه شی دَزُو پَند دَد:

۲ چی بُگُمِ آی باچه مه؟

چی توره بُگُمِ آی باچه کُوره مه؟

یا چی گب بزَنُمِ آی باچه نذر-و-نیاز مه؟

۳ قُوتِ جوانی خُو ره دَ خاتُونو خَرچِ نَکُو
و راه-و-رَوشِ خُو ره دَ اُو کسای که
پادشاه ها ره تباہ مُونه، اِفشا نَکُو.

۴ آی لیموئیل، بلده پادشایو دُرست نییه
آرے، بلده پادشایو دُرست نییه که اونا
شرابِ انگور وُچی کُنه
و نه ام بلده حُکمرانا که اونا عاشقِ
شرابِ قوی بَشه.

۵ نَشنه که اونا ازی چیزا وُچی کده
قانون ره پُرُمشت کُنه
و حقِ مظلوما ره پایمال کُنه.

۶ شرابِ قوی ره دَ کسای بدی که دَ
اِنْتِظارِ نابودی خُو یه
و شرابِ انگور ره دَ آدمای که
تلخ کام-و-دلِتنگ آسته
۷ تاکه وُچی کده فقِر-و-بدبختی خُو
ره پُرُمشت کُنه

و سختی های خُو ره دیگه دَ یاد خُو نیره.

۸ دان خُو ره بِلده کومکِ گنگه ها
 و بے زیونا واز کُو
 و از حقِ بے چاره گو دفاع کُو.
 ۹ زیون تُو بند نَمنه و دَ اِنصاف
 قضاوتِ بُوکُو
 و از حقِ غریبا و مُحْتَاجا دفاع کُو.

۱۰ یگ خاتونِ خوب ره کی میتنه پیدا کُنه؟
 آرزیشِ ازُو از جواهرات کده ام
 کلوتر آسته.

۱۱ دِلِ شُوی شی دَ سرِ ازُو اِعْتِمادِ دَره
 و شُوی شی دَ هیچ چیزِ مُحْتَاجِ نییه.

۱۲ او دَ تمامِ روزایِ زندگی خُو
 قد شُوی خُو خوبی مونه، نه بدی.
 ۱۳ او پاشم و کتان بِلده خُو پیدا مونه
 و اونا ره دَ خوشی قد دستای
 خُو می ریشه.

۱۴ مِثْلِ كِشْتِي هَاي تُّجَارْتِي آلِي كِه سامان

از جاي هاي دُور ميرِه،

اُو ام خوراك خُو ره از دُور ميرِه.

۱۵ صَباح گاه كه هنوز تَرِيك اُسْتِه،

اُو باله موشه

و بَلدِه خانوار خُو خوراك تَهِيه موكُنِه

و دَ كِنِيزاي خُو ام حَقِ نان شي ره مِيديِه.

۱۶ يگ پُتِي زمي ره دَ نظر گِرِفْتِه

اُو ره مِيخَرِه

و قد كمالِ دِستاي خُو يگ باغ

انگور جور مونه.

۱۷ كَمَر خُو ره محكم بسته مونه

و بازو هاي خُو ره بَلدِه كار كدو

قوي مونه.

۱۸ اُو مِينگرِه كه تُّجارت شي يگ

نَتِيجِه خُوب دَرِه.

چِراغ شي تمامِ شاو از خاطرِ شاو كاري

شي گُل نَموشِه،

- ۱۹ اُو تار ره دَ نیفه چِیو بَند کده
سنگ ره قد دِست خُو تاو میدیه.
- ۲۰ اُو دِستِ خَیر خُو ره دَ غَریبا واز مُونه
و دِستای خُو ره سُونِ مَرْدُمِ مُحتاج
ایله کده خَیرات میدیه.
- ۲۱ اُو از یخی و بَرَفِ زِمِستو ترس نَمُوخوره،
چراکه بَلدِه تمامِ خانوادِه خُو کالای
گرم تَهیه کده.
- ۲۲ اُو بَلدِه خود خُو پوشاک جور مُونه
و کالای کتانِ نَرم و اَرغوانی دَ
جان خُو مُونه.
- ۲۳ شوی شی دَ مَنِه شار-و-دَربار نامتویَه
و قد بُزرگا-و-کلانای منطقه میشینِه.
- ۲۴ اُو کالا های کتانی جور کده اونا
ره سَودا مُونه
و کَمَر بَندا ره بَلدِه تُجارا تیار مُونه.
- ۲۵ قُوت و عِزَت، کالای ازو آسته
و اُو روزای آیندِه خُو ره خوشحال مینگرِه.

۲۶ او دان خور ره دَ حِکمت واز مونه
و تعلیمِ پُر مُحَبَّت دَ سرِ زبون شی آسته.

۲۷ او دَ راه-و-رَوشِ خانوادِه خُو

خُوب تَوَجُّه مونه

و نانِ ثَمبلی ره نَمُوخوره.

۲۸ اولادای شی باله شُدِه او ره تعریفِ مونه

و شُوی شی ام صِفَتِ ازو ره کده مُوگه:

۲۹ ”غدر خاتونو کارای نیک-و-خُوب کده،

مگم تُو از پِگِ ازوا کده بے مِثال آستی.“

۳۰ مَقْبُولی و نُورِ بِنَدی، فِرِیْبِنْدِه و

ناپایدار آسته،

مگم خاتونی که از خُداوند ترس

مُوخوره، قَابِلِ تعریفِه.

۳۱ اَجْرِ کارای شی ره دَزُو بَدِید

و بیلید که عمال شی دَ درگه

شار و مَجْلِسِ کلانا باعِثِ

تعریف-و-توصیفِ شی شُنه.